

16

ВИШКІЛ І ВИХОВАННЯ В ОУН

І-ше ступневий вишкіл
для кандидата до зложення приречення

ВИШКІЛ І ВИХОВАННЯ В ОУН

1-шеступневий вишкіл
для кандидата до зложення приречення

НАКЛАДОМ ОУН 1947.

З М І С Т

	Стор.
1. 10 заповідей українського націоналіста (Декалог).....	1
2. 12 прикмет характеру українського націоналіста.....	1
3. 44 правила життя.....	2
4. Кандидатам в члени ОУН -- до відома.....	4
5. Вимоги прийняття в кандидати до ОУН.....	5
6. Історія українського націоналізму.....	7
7. Світогляд українського націоналізму.....	15
8. Програма українського націоналістичного руху.....	22.
9. Конспірація.....	32.

Правда, честь, праця
і боротьба - це заповідь,
українського визволення.

Полк. А. Мельник.

10 ЗАПОВІДЕЙ УКРАЇНЦЯ - НАЦІОНАЛІСТА.
/Декалог/.

Я дух одвічної стихії, що зберіг Тебе від татарської повоги й поставив на грані двох світів творити нове життя.

1/Здобудеш Українську Державу, або згинеш за Неї в боротьбі.

2/Не дозволиш нікому сплямити слави ні чести Твоїї Нації.

3/Нам'ятай про Великі Дні наших змагань.

4/Будь гордий з того, що Ти є спадкоємець боротьби за славу Володимирового Тризуба.

5/Піметь смерть Великих Лицарів.

6/Про справу не говори з ким можна, лише з ким треба.

7/Не завагаєшся виконати найнебезпечнішого чину, якщо цього вимагатиме добро справи.

8/Ненав'стю і безоглядною боротьбою прийматимеш ворогів Твоїї Нації.

9/Ані прсыби, ані грсыби, ні тортури, ні смерть не приневолять Тебе зрадити тайни.

10/Змагатимеш до поширення сили, багатства й простору Української Держави.

12 ПРИКМЕТ ХАРАКТЕРУ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА.

Український націоналіст є:

1/всє г о т о в и й, це значить, що він є вояком Української Револуційної Армії. Він бореться на великому, всеобіймаючому фронті Української Національної Револуції, віддаючи всі свої сили. Готовий кожної хвилини віддати й своє життя. Український націоналіст є завжди в повній бойовій готовості.

2/б е з к о р и с н и й, це зн., що він Ідею Українського Націоналізму й службу для Неї ставить вище всіх скарбів світа цього. Для Неї проміняє з радістю можливість спокійного та вигідного життя на тверду долю жовніра-борця, теплу хату на окопи чи тюрму. Щастя шукає і знаходить в радості з боротьби й перемоги в почуванні служби Великій, вятій Справі. Лише в щасті Української Нації щастя українського націоналіста. Її воля, слава й могутність-його найбільше бажання.

3/ч е с н и й, це зн., що ім'я націоналіста носить чесно і ніколи не сплямить ніяким нечесним вчинком. Він завжди дотримується високих вимог націоналістичної моралі. Мораль опортуністичного світу родить і плекає безділля, страх, фарисейство, вигоди й угоди. Мораль націоналістична, це мораль нового світу, світу чину й боротьби. Вона є основоючинною і чистого, мов кристаль, характеру націоналіста, Лицаря-Револуціонера.

4/к а р н и й, це зн., що він безоглядно підпорядкований і вірний аж до смерти Ідеї Українського Націоналізму, Організації.

Українських Націоналістів і провідникам. Кожний наказ для нього святий. Він знає, що карність-це основа організації й сили, а анархія-це руїна. Тому завжди підтримує авторитет Проводу Українських Націоналістів з Вождем Українського Народу на чолі.

5/а к т и в н и й і с п р и т н и й, це зн., що він бореться всіма силами, використовуючи всі можливості, кожен хвилину для добра Великої Справи-Української Національної Революції. Він не знає безділля. В нього за думкою і словом іде чин, мов за блискавкою грим. Во життя-це рух, боротьба, а спокій-це застій і холодна смерть. Кожну ідею, організацію чи людину оцінює по ділах, а не словах. Пасивність-це прикмета рабства. Пасивності раба протиставляє творчу ініціативу й напружену активність борця-провідника.

6/в і д л я ж н и й, це зн., що він завжди відважно і неустрашимо протиставляється всім перешкодам і небезпекам. Він не знає, що то є страх. Зайча вдача боягуз-труса йому чужа і гідка.

7/р і ш у ч и й, це зн., що він кожний наказ і кожен постанову виконує рішучо, без вагань. Постановив-зробив.

8/и т р и в а л и й, це зн., що він завжди бореться заради й Вітчизни. Він знає, що без витривалості, доведеної аж до смертності, немає перемоги.

9/з р і в н о в а ж е н и й, це зн., що він у всіх випадках життя затримує повну рівновагу духа. Життя націоналіста повне трудів, перешкод і небезпек. Щоб їх побороти, щоб опанувати положення й зібрати всі сили до удару у відповідне місце-треба насамперед опанувати себе. Тому український націоналіст у підземеллі й відвертому бою, в окопах і тюрмі, в трюмфі чи на ступнях шибениці, завжди однаково спокійний, гордий і усміхнений. Вміє по лицарськи побіджати і вміє по геройськи вмирати.

10/т о ч н и й, це зн., що він завжди дотримується точності в житті включно аж до дрібниць.

11/з д о р о в и й, це зн., що він хоче бути здоровий. Він хоче, щоб ціле молоде українське покоління було здорове. Україна потребує сильних і здорових духом і тілом синів. Тому сам в міру можливості вправляє та поширює руханку і спорт, не нищить свого здоров'я вживанням отруї/не їє і не курить/, ні гулящим життям. В українського націоналіста Велика Ідея в серці, логонь революційного духа в грудях, міцні і гнучкі м'язи, сталеві нерви, бистрий соколиний зір і слух та твердий п'ястук.

12/о б е р е ж н и й, це зн., що він завжди придержується строго всіх засад конспірації.

І д е я з о б о в' я з у є д о
ч и н у, ж е р т в и, н е з л о м -
н о с т и й п о б і д и.

44. ПРАВИЛА ЖИТТЯ.

Невмируща владарна воля Української Нації, що казала Твоїм предкам завойовувати світ, водила їх під муром Каргорода, поза Каспій та Вислу, здвинула могутню Українську державу, мечем і плугом завзначувала кордони своєї владарності, в боротьбі проти орди сповняла історичну місію України, що проявлялася в державницьких чинах і творчих задумах Великих Гетьманів і Геніїв, що піднялись з руїни до нового революційного чину й державного будівництва, що посягає тепер владно по нове життя і творить могутню епоху Українського Націоналізму й наказує Тобі: стань і борись! слухай і зір, здобувай і перемагай, щоб Україна була

знову могутни, як колись, і творила нове життя по своїй владарній волі та могутній ідеї.

1. Сприймай життя, як героїчний подвиг і здобувай чин владарної волі та творчої ідеї.

2. Найбільшим Твоїм законом і Твоєю волею є владарна воля й ідея Нації.

3. Будь гідним виконавцем заповітів великих владарних постатей Твоїї Нації й борись та працюй для великого майбутнього.

4. Твоїм найбільшим добром і Твоєю честю є сила і велич Твоїї Нації.

5. Залізна дисципліна супроти Ідеї та Проводу та обов'язок праці є Твоєю чеснотою.

6. Памятай, що Україна покликана до владарности та творчости і немає меж для її могутности і розвитку.

7. Плекай волю владарности та творчости, неси всюди величню ідею Правди України, її історичну місію закріплюй владно в життя.

8. Твою найбільшою любов'ю є Українська Нація і уважай своїми братами членів української національної спільноти.

9. Будь вірний на життя і смерть ідеї Нації і не здайся, хочби проти Тебе був цілий світ.

10. Красу й радість життя вбачай в невпинному стремлінні на вершини духа, ідеї і чину.

11. Могутній Бог княгині Ольги й Володимира Великого жадає від Тебе не слів, ані милосердя, чи пасивного роздумування, але мужности й активного життя.

12. Знай, що найкраще віддаси Богові почессть через Націю й в ім'я нації чинною любов'ю України, сувором моралю борця та творця вільного державного життя.

13. Здобувай Знання, що допоможе Тобі опанувати світ і життя, піднести Україну й перемогти ворогів.

14. Будь свідомий того, що Ти є співвідповідальний за долю цілої Нації.

15. Памятай, що найбільшим злочином є шкодити Нації.

16. Твоїми ворогами є тільки вороги Твоїї Нації.

17. З ворогами поступай так, як вимагає цього добро і велич Твоїї Нації.

18. Знай, що найкращою ознакою українця є мужній характер і вояцька честь, а охороною України — меч.

19. Постійно пізнавай, удосконалюй і твори себе, а здобудеш світ і життя.

20. Знай, що світ і життя — це боротьба, а в боротьбі перемагає той, хто має силу.

21. Тоді Ти повна людина, якщо перемагаєш себе і світ і постійно стреми на вершини.

22. Знай, що в боротьбі перемагає той, що не жахається невдач, але має відвагу піднятися з упадку й завзято змагає до цілі.

23. До перемоги треба витривалости й постійного зусилля в діянні і боротьбі.

24. Кожночасно будь готовий на найбільший чин, але не занедбуй щоденної праці.

25. Будь перший в боротьбі і перемогах життя, щоби здобути для Нації вінець перемоги.

26. Жий ризком, небезпеками, постійним змагом, а погордуй всякою вигодою й спокійним життям філістера.

27. Радо й без озду виконуй наложані обов'язки, щоби власною працею й вартістю здобути право на провідництво.

28. Пам'ятай, що провідництво вимагає постійних трудів і великих зусиль.
29. Будь сильний і незламний навіть в обличчі смерті і всяких терпіннях.
30. Став гордо чоло небезпекам, а на удари життя відповідай збільшеним зусиллям праці й боротьби.
31. Пам'ятай, що милостиню приймає тільки немичний прошак, що не може власною працею і вартістю здобути право на життя.
32. Не покладайся на нікого. Будь сам творцем свого життя.
33. Будь скромний і шляхотний, але не знай, що значить слабкість і покора.
34. Співчуття з велетнями духа Тебе підносить, співчуття з підлими і безхарактерними людьми Тебе ослаблює. Подай братню руку тим, що як і Ти, хочуть іти на верхів'я.
35. Не треба завдрити нікому. Приймай те, що здобудеш власною працею й вартістю.
36. Будь товариський. Зав'язуй побратимство духа, ідеї і зброї в житті, праці й боротьбі.
37. Зв'язуй тісно своє життя з життям Нації. Віддай Україні свою працю, майно, кров.
38. Нехтуй всякою лицемірною облудою і хитрим фальшем, але приховуй перед ворогом таємниці і не дайся заманути в заставлені тенети, і хочби підступом обарайся здобути його таємниці.
39. Шануй жінок, що мають стати Тобі товаришками духа, ідеї і чину в житті та гідними матеріями, але нехтуй рознузданими.
40. Ціни високо материнство, як джерело продовження життя. З Твоїєї родини створи кивот чистоти Раси Нації.
41. Люби і опікуйся дітворою, як молодістю майбутнього Нації.
42. Плекай фізичні сили, доби тим видатніше працювати для Нації.
43. Будь точний. Вржай за втрачену частину життя кожний момент, що минув без діла.
44. Що робиш - роби сумлінно й так, якби воно мало остатися вічно й мало бути останнім й найкращим свідцтвом про Тебе.
- На кров і славу пам'ять великих лицарів, в ім'я майбутніх поколінь все і всюди засвідчуй чином вірність і любов Україні, неси гордо й непохитно прапор Українського Націоналізму, високо ціни й шануй честь й ім'я Українського Націоналіста.
- ТВОЯ СИЛА В ТВОЇХ ДУХОВИХ ВАРТОСТЯХ.

КАНДИДАТАМ В ЧЛЕНИ ОУН ДО ВІДОМА.

Серед щоденних подій затрачується погляд на величезні завдання та історичне післанництво, що їх сповнити перебрала на себе та ставить своїм завданням ОУН. Вона, як спадкоємець найкращих сторінок української історії, її визвольних традицій та змагань за наше національне відродження та відбудування Самостійної Соборної Української Держави, перебрала на себе ролю українських князів та дружинників, передовиків козацтва, лицарів Українських Визвольних Змагань і революціонерів - державників усіх українських земель пововного періоду. А на шляху до здійснення великих запомітливих предків та волі створити нове життя для Українського Народу, ОУН стрічається з великими перешкодами внутрішнього та зовнішнього характеру. Із внутрішніх - це всі ті налетілості, як занарханізованість, брак виробленої кярности й державно творчих прикмет, фізична та інтелектуальна занедбаність і невиробленість,

якими обтяжилася українська нація у довголітньому бездержавному житті.

Зовнішні труднощі створюють віковічні стремління наших сусідів панувати над українськими землями та їх використовувати для своїх цілей, які приваблюють своє панування то гарними кличами, що мають нас розкладати, то знову здавляють наш визвольний рух безоглядним насиллям. Тому ОУН, що виросла з крові, волі, та державно-творчих умів найкращих синів Української Нації, ставила та буде ставити до тих, що мають бути співтворцями духово-політичного відродження українського народу, великі вимоги в ім'я засади, що великі завдання можуть здійснити сильні морально, фізично та інтелектуально одиниці, які мають бути прикладом та організаторами свого оточення. Ми свідомо будемо не на кількості, але на якості, яка через довголітню працю над собою зуміє перемогти себе малою, щоб стати себе великою. Тєю великою, певною та творчою людиною має бути кожен член ОУН. Час кандидатури є остаточною пробою та підготовкою до неї: в останньому вона має доповнити свої домагання та підготувати себе до вступу до цього Легіону відданих без решти синів Української Нації, що ним є ОУН.

ВИМОГИ ПРИНЯТТЯ В КАНДИДАТИ ДО ОУН.

1. Під оглядом моральним: Бездоганні вияви в дотеперішньому приватному та громадському житті. При оцінці моральності розуміється в першу чергу відповідальне самопочуття та твереза й глибока оцінка самого себе. Націоналістичне життя не є в ніякому разі самим тільки зовнішнім перестеріганням звичаїв та приписів суспільного життя. Це є діяння, яке випливає із глибоких моральних засад його ідеалів та їм вповні відповідає. Тому, заки вступиш у кандидати ОУН, перевір належно сам себе, своє дотеперішнє життя на тлі вимог та засад Українського Націоналістичного Руху, старячись не посоромити передовиків нашої Визвольної Дії, яких прапор Ти маєш нести. Пізнаючи самого себе, старайся всіми силами нищити свої слабості та розгивати додатні прикмети на кожному кроці та в кожній хвилині. Пам'ятай, що людям морально слабим в лавах ОУН місця немає, тому Твоїм обов'язком є засвоєння "10-ти заповідей українського націоналіста", "12 прикмет характеру українського націоналіста", та "44 правила життя українського націоналіста", як незрушима Віруба, що має надати змісл і напрям усьому валому життю на службі нації.

2. Під оглядом фізичним: Безоглядна боротьба за бути чи не бути української нації вимагає людей вироблених та загартованих фізично, які зможуть відповісти вимогам цього велетенського змагу. Пам'ятай, що Ти будеш виконувати на Рідних Землях обов'язки, тому підготовляй себе фізично до тих завдань. Щоденна руханка, спорт, гімна у приватному житті та професійній праці, це шлях до покращення Твоїх сил. Це відноситься до працівників всіх професій, бо і навіть найтяжче працюючому робітникові потрібно всебічного загартування, м'язів. Мусиш перебороти тільки перші дні, нове життя стане відтак Твоюю другою вдачею.

3. Під оглядом суспільним: Суспільність у вужчому розумінні того слова це є Твоє безпосереднє оточення в Фідку Твого перебування, де має у додатній формі себе виявити. У відношенні до чужих маєш поступати так, як це відповідає членові великої нації та кандидатуві в члені Націоналістичного Ордену. Для українського оточення Ти мусиш стати прикладом під оглядом свого життя, особистих вартостей та громадської жертвенної праці. Ти мусиш виказатися безкорис-

ною працею серед свого оточення відповідно до Твоїх здібностей та замілування. Вона стає для Тебе самою школою громадського виховання, та принесе користь визвольній справі.

4. Під оглядом професійним: Ціла нація складається з професійно-творчих клітин і її місце серед інших народів залежить у великій мірі від вміння поодиноких її членів творчо працювати. Внаслідок окупаційної і колоніальної політики наших сусідів-вайманців, що на протязі довгих років використовували нас, як гарматне м'ясо та чорну робочу силу, ми не встигли розвинути всіх, стільки складних, складових частин суспільного, вповні розвиненого національно-державного організму. Організація власної держави вимагає також опановання українськими кваліфікованими силами всіх зарефератів праці та всіх ділянок життя. Тому Твоїм обов'язком підготуватися до неї. Сьогодні Ти вчишся працювати і працюєш на чужині, але завтра станеш організатором власного станка, від якого залежатиме доля нашого державного будівництва. Тому використовуй кожен хвилину, щоб набрати відповідного фахового знання та вироблення й стати добрим фахівцем у вибраній ділянці праці. Не сміє вже більше повторитися в нашій історії це нечасне в наслідках явище, що на відпорідальні становища мусіли притигатись чужинці, які, рідко жона, не все працювали під кутом наших інтересів.

5. Під оглядом суспільно-політичного вишколу: Сучасний змаг народів це не тільки боротьба армій, але також боротьба світоглядів за новий лад державно-суспільного життя. У цій боротьбі ОУН, як вияв волі Української Нації, має змагати до самостійного і вільного життя, опершись на матеріяльних засадах українського народу. Треба stwierдити, в ділянці політичного знання панує серед українського народу велике занедбання, яке уможливило між іншим хворобливе політиканство різного роду недоуків та ляків. ОУН змагатиме за нову духовність, за крашу людину в українському націоналістично-революційному житті, тому ставить до своїх членів, кандидатів і симпатиків такі вимоги:

1. Знання рідної історії та важніших етапів нашого державного життя і визвольних змагань. /Особливо звернути увагу на причини наших невдач./
2. Знання географії та природних багатств України.
3. Знання важніших пам'яток української культури та літератури.
4. Вивчення ідеологічно-світоглядових заłoженнь /підставові засади/ Українського Націоналізму, особливо "Декалог" /напам'ять/, "12 прикмет характеру" та "14 правил життя" українського націоналіста, як теж правильний погляд на одиницю, на рід-націю, ідеалізм-матеріялізм, засади провідництва, тощо.
5. Знання історії та програми ОУН.
6. Знання ОУН /особливо обов'язки членів/.
7. Простудіювання важніших видань ОУН /Націократія, Земельне питання, Культурна політика большевиків, тощо/.
8. Загальні відомості про соціалізм, комунізм, большевизм, фашизм, демократія, соціалізм-на підставі українських і чужих видань.

Ось це є умови, які мусить кожний симпатик ОУН виповнити, коли хоче зложити приречення та вступити в кандидати ОУН, щоби згодом, на основі своєї праці та осягів, стати дійсним записаним членом ОУН.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

У вогневій пробі часу український націоналізм виявив велику живучість Української Ідеї, кинувши на фронт змагань за її перемогу героїчні лави борців, що жертвою своєї крові закріпили довічно на українській землі моральний заповіт творчого життя.

/З Тез. Ковтн. Конференції ОУН/

Початків українського націоналістичного руху треба шукати ще на початку цього століття.

Представником цього руху був Микола Міхновський. У програмовій брошурі "Самостійна Україна", написаній для заснованої в лютому 1900р. в Харкові Української Революційної Партії, Міхновський заповідає "уоружені повстання зневолених націй проти націй гнобителів" і стверджує, що "державна самостійність єсть головна умова існування нації, а державна незалежність єсть національним ідеалом в сфері міжнародних відносин".

Виступаючи проти Московського насильства над Україною, і проти сервілізму /вислужництва/ попередніх українських поколінь 19 століття, Міхновський каже: "Часи вишиваних сорочок, свити та горілки минули і ніколи не вернуться. Третя українська інтелігенція стає до боротьби за свій нарід, до боротьби кривавої і безпощадної." У к р а ї н а д л я у к р а ї н ц і в, і доки хоч один ворог чужинець лишиться на нашій території, ми не маємо права покласти оружжя".

Однак самі творці РУП злякалися "національного шовінізму" Міхновського і стали на модний тоді інтернаціонально-соціалістичний шлях. Тоді Міхновський засновує нову Українську Народню Партію, яка основною метою ставила незалежність України. Політичні погляди УНП виложені у написаних Міхновським "10 заповідях УНП", в яких в першій заповіді стверджувалось: "Одна, єдина, неподільна від Карпатів аж до Кавказу самостійна, єдина, демократична Україна - Республіка робочих людей - отже національний всеукраїнський ідеал..."

В брошурах, видаваних УНП, поруч з національним питанням, порушується і соціальне питання і ставиться домагання про "знесення бизиску людини людиною; суспільством, державою". Поруч з тим проголошується збройну боротьбу проти чужого насильства, як єдиний шлях до досягнення незалежності.

В 1904 р. УНП створила бойову групу "Оборона України", що перевела ряд бойових актів. Провідником тої групи був Віктор Чехівський. До революції однак УНП не зуміла розгорнути масової роботи.

З вибухом революції 1917 р. національна ідея широкою рікою розлилася по Україні. Міхновський кидається до праці серед воєнного стараннями зорганізовано 1 і II Вітської Чізди, що дали Центральній Раді армію у півтора мільйона багнетів. Завдяки однак тодішній політиці Ц. Ради, армія ця розлетілася, здеморалізована соціальними кличами

В 1917 р. Міхновський закладає Партію Соціалістів-Самостійників, яка домагається незалежної української держави, національної а не партійної політики уряду і усунення партійного розбиття. Істотною частиною програми була організація збройних сил.

По упадку державности Міхновський ще до 1923 р. організує збройну боротьбу проти більшевизму. Заарештований більшевиками, він поповнює у в'язниці самогубство.

УПАДОК ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ, ЯК НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ УКР. НАЦІОНАЛІЗМУ

У тезах Жовтневої Конференції ОУН, як головні причини упадку наших визвольних змагань у 1917-20 рр. стверджується такі:

а/недостатня національно-політична свідомість українського селянства, робітництва та інтелігенції, а зокрема українського міста;
б/опанування вузлових артерій нашого життя чужонаціональним воєнним елементом;

в/традиційні дефекти українського суспільно-політичного життя, що виявилось у формах бунтарства, отаманщини, пристрасних партійних крамол, тощо";

г/брак ясного уявлення про майбутні форми нашого національного життя та шляхів до використання цих форм;

д/не переведення в практику проголошеної 22 січня 1919 р. соборності українських земель;

е/імперіалістична, рішуча підступна і замаскована політика большевиків;

є/ворожа до українських визвольних змагань постава західних великодержав.

Визвольні змагання виявили всі ті ідейно-духові та психологічні хиби, які спричинилися до упадку тих змагань. Ставка більшості нашої інтелігенції в першу чергу на соціальні питання і відсування нею національно-політичного питання на другорядний план привела до дезорієнтації українських народніх мас та здемобілізувала їх і практично і духово.

З другої сторони практика большевизму та ставлення інших сусідів і цілого демократично-соціального світу до факту жахливого поневолення нашого народу показали, що ніякі всесвітнякі соціалістичні ідеї не забезпечать українському народові прав до вільного життя. Було ясним, що розв'язка нашої справи могла наступити лиш нашими власними силами і що вірити в міжнародне братерство годі. Бо ті, що проголосували гарні кличі про право всіх народів на вільне життя в сім демократично-соціалістичних народів світу, або умили руки тоді, коли Україна в розпучі зверталася до них по допомогу, і віддали її на поталу її сусідів, або самі наклали на Україну важке ярмо рабства.

Ці всі явища musli викликати відповідну реакцію. Реакція ця мала різні форми. Одні, зневірившись у західній демократії, випрошували собі прощення в Москві і вертались в Україну, щоб взяти участь у щасливому соціалістичному будівництві". Доля тих людей відома: Після зневіри у Захід прийшла зневіра у московський Схід, а за тим йшло або самогубство, або найчастіше арешт і розстріл або висил на каторгу.

Інші, зокрема безпосередні учасники збройної боротьби, вирішили не складати зброї і вести боротьбу далі в підпілі. Так створилася в 1920 р. Українська Військова Організація, а на Закарпатті військово-революційна організація "Воля".

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ /УВО/.

У першому році свого існування УВО робить заходи над відношенням громадського життя на західних українських землях /видається газета "Наш Шлях", відновлено товариства Сокіл, Академічна Громада, Комітет Української Молоді, Академічна Поміч, Студентський Союз, та поведено акцію за Український Університет/.

Полк. Євген Коновалець, що очолив УВО, вернувся з Західної Європи до Краю, щоб тут особисто керувати діями УВО. Однак, після атентату Федака на Пилсудського і львівського воєводу Грабовського, що мав місце в вересні 1921 р. полк. Коновалець, вилучений поліцією, переносить Провід УВО за кордон, щоб звідтам керувати Організацією.

Дальші ризи - це постійна бойова діяльність УВО, зокрема на Західних Землях. В 1923 р. поляки арештують і засуджують на 6 років в'язниці Кравого Команданта УВО полк. А. Мельника. Тоді ж гине замучена у в'язниці Ольга Басарабова.

З уваги на те, що серед українського суспільства Західних Земель появилася угодовецька течія, яка вважала, що шляхом льодильної співпраці з урядом вдасться вибороти права українському народові, УВО, відкинувши цю нереальну теорію, кинула клич про революційну боротьбу проти окупантів. Своїми бойовими акціями УВО весь час вдержувала маси в стані бойової мобілізації.

Поширення націоналізму в ідейній площині і заснування Організації Українських Націоналістів /ОУН/.

Поруч з революційно-бойовим рухом УВО, основаної на націоналістичній ідеології, ішло світоглядове виховування українського суспільства в ідеї українського націоналізму. Ідейним вогнищем стала група, що об'єднувалася у Львові біля "Заграви", "Літературно-Наукового Вісника" і "Вістника".

У Празі в 1925 р. заснувалася Група Національної Молоді, у Львові в 1925 р. Союз Національної Молоді, а в Подєбрадах в 1925 р. повстає Легія Українських Націоналістів, в якій об'єднуються учасники визвольних змагань. Всі ці організації працюють під ідейним впливом УВО.

Щораз більше поширення українського націоналістичного світогляду в Краю та на еміграції /Чехія, Австрія, Німеччина, Франція, - де найбільше скупчилося нашої еміграції/ вимагало об'єднання всіх націоналістичних груп в одну організацію.

В 1927 і 1928 рр. відбулося дві Конференції Українських Націоналістів, на яких устійнено світоглядову і програмову базу, на якій мав спиратися український націоналістичний рух.

Зимом 1929 р. відбувся I-ий Конгрес Українських Націоналістів з участю представників всіх земель. На цьому Конгресі засновано Організацію Українських Націоналістів, прийнято її програму і устрій та проголошено Вождя і перший Провід Українських Націоналістів. УВО перетворилася у військову референтуру ОУН.

З тим моментом закінчився стан безпрограмової провізії і шукання нових шляхів. Робота поглиблюється ідеологічно і політично. Починається ця нова пропагандна робота з метою опанувати весь загальний націоналістичний, революційний ідеологією.

Зокрема почавши від 1924 р. ОУН стає на Західних Землях широко-розгалуженою організацією, охопивши своїми впливами широкі народні маси. Виявляючи Організації поширюються впливи на еміграції, в Європі і за океаном. Напередодні другої світової війни ОУН мала свої представництва в Німеччині, Австрії, Чехословаччині, Франції, Англії, Югославії, Болгарії, Іспанії, Швеції, Фінляндії, Канаді, США, Маньчжуї. В Парижі, Берліні, Вашингтоні, Мадриді і Гельсінках була зорганізована Організація Українська Пресою Служба.

Поруч з Буковиною ОУН від 1937 р. розгортає зокрема сильну діяльність на Закарпатті, де в 1938 - 1939 рр. бере активну участь і фактично керує державним будівництвом Карпатської України, а в березні 1939 р. кригається в боротьбі проти мадярів.

Пробуджена зі сну українським націоналізмом Карпатська Україна стала до державного будівництва в час великої чеської кризи в 1938 - 1939 рр. ОУН дала тут кадри і концепцію розгорнення всього життя, вишколених суспільно-політичних працівників і когорти січовиків, які перші в Європі через героїчні бої з мадярами заперечили свою кровю німецьку імперіалістичну концепцію упорядкування " нової Європи". /Тези Ловтн. Конференції ОУН/.

Націоналізм під більшевицьким терором.

Український націоналізм не був явищем життя лиш Західніх Земель. Кличі Міхновського знайшли в добу окупації більшевиками України живий відгук і сприятливий ґрунт на Центральних і Східніх Землях України. Розбурхані революцією і боротьбою і підсичені більшевицьким терором національні почування в добу українізації починають оформлюватися у програмовий націоналістичний рух, ідеологом якого стає бувши комуніст Микола Фітільов-Хвильовий. Розчарувавшись у московсько-більшевицьких кличах, побачивши цілу облуду більшевизму, Хвильовий сміливо кидає клич: "Геть від Москви!" Біля Хвильового об'єдналася ціла група письменників і громадських діячів, що станули на площині нової української націоналістичної ідеології.

Поруч з тою групою існував ряд підпільних боево-революційних організацій, що перебували в постійному контакті з Західніми Землями і з еміграцією.

Більшевики, зорієнтувавшись в небезпеці, що повстала для них через поширення націоналізму, повели широкий наступ в першу чергу проти "хвильовизму". Хвильовий змушений каятися, волив покінчити самогубством. Цілий ряд його безпосередніх прихильників і співробітників опинився на засланні, або був розстріляний. В тому ж часі більшевики викривають ряд таємних організацій, як "Спілка Визволення України", "Союз Української Молоді", "Українська Військова Організація".

Після такого масового винищення українського національного активу на початку 30-тих років, український націоналістичний рух на Центральних Українських Землях був зупинений у своєму широкому розвитку і змушений зійти вглибоке підпілля та "у свою віковичну форму - тліючої, неоформленої сили українського селянства й прошарків української інтелігенції та робітництва", як стверджується в тезах Жовтневої Конференції ОУН. До 1937 р. підготовку революційної боротьби проти більшевизму на Центральних Землях веде Український Революційний Центр, який діє в тісному звязку з ОУН. По розкритті більшевиками того Центру, зорганізований націоналістичний рух на Центральних і Східніх Землях підупадає.

Провід Українських Націоналістів намагався вивести націоналістичний рух на СУЗ із всіх його складних моментів. Він докладав всіх зусиль, щоб поширити визвольну проблематику ідеологічно, оперативно і стратегічно! У заходах закорити український націоналізм в його вихідній базі на Осередніх і Східніх Українських Землях, де він міг дістати цю галузь переживань та роботи у суспільно-політичній проблематиці, внаслідок чого організації Українських Націоналістів сл. п. полк. Євгена Коновальця. /з Тез Жовтн. Конф. ОУН/

ОУН напередодні другої світової війни.

Смерть полк. Євгена Коновальця, що загинув 23 травня 1938 р. в Роттердамі /Голландія/ від бомби підісланого Московю агента, була важким ударом для Організації Українських Націоналістів, але назверх нічого не змінила в її діяльності. Згідно з заповітом згинувшого Вождя Організації провід Організації обіймає полк. Андрій МЕЛЬНИК, дотеперішній голова Сенату ОУН.

Як уже згадувалося, восени 1938 і зимою 1939 р. ОУН бере активну участь в боротьбі за Карпатську Україну.

Майже напередодні нової світової війни в серпні 1939 р. відбувся Другий Великий Збір ОУН в приявності представників Краю і всіх еміграційних осередків. Збір проголосив полк. Андрія Мельника правним наступником полк. Коновальця, як Вождя ОУН, покликав новий Провід Українських Націоналістів. Особливу увагу звернув Збір на програмовість

руху, що було необхідне в обличчі нової війни.

Наближалася нова світова війна, в якій ОУН мала стати перед новими великими завданнями - очолення українського визвольного руху. У європейській грі двох блоків Оун на протязі своєї діяльності не включалася ні в один з існуючих ідеологічних блоків, орієнтуючись в першу чергу на українські сили і українські інтереси. Тому теж, зосередивши із стратегічних міркувань свою роботу на еміграції в тих краях, що найближче лежали до України /Німеччині, Чехословаччині й Австрії/, Оун тримала свої нитки до всіх головніших країн світу, зокрема США, Франції й Англії, і в тих країнах зорганізувала свої представництва.

У польсько-німецькій війні Організація не бере активної участі з уваги на неясне ставлення Німеччини до української справи.

Бандерівський розкол в ОУН.

По розвалі Польщі з польських тюрем вийшла група колишніх членів ОУН з львівського студентського середовища на чолі з Степаном Бандерою. Ця група відзначалася всіми прикметами студентського реполітизованого середовища: поруч з фанатизмом брак концепції політичної широко zakresної роботи, захоплення самою технікою роботи, а не її тактикою, перецудлена амбітність, жадоба впливів і влади, що зросла на вузькому сприйнятті Донцовської теорії про "еліту" і т.д.

Всі ці психологічні якості творили добрий ґрунт для всіх тих своїх - українських - і чужих сил, яким треба було розбити і ослабити ОУН, як небезпечного противника у майбутній боротьбі за Україну, та використати її для своїх цілей. Таким чином група Бандери, інспірована на чужими ворожими агентурами /Ріко Яри/ та недобисками старих українських політичних угруповань, привела в 1940 р. до розколу і відділилася в окрему групу.

Причиною розколу не були питання ідеологічно-програмового характеру, лиш особисті амбіції провідників розколу і питання тактики й політики Організації, яку група Бандери уявляла собі, як бовво-терористичну групу. Це, і брак тверезої оцінки політичного положення, а також сліпе наслідування чужих зразків "вождизму" характеризують всю дальшу діяльність групи Бандери.

"Верхівка розколу внесла в українське політичне життя політично-державницьку безконцепціональність та кон'юктурну, а не далекосяглу стратегію боротьби. Полюючи в інтересі партійної популярності за дешевим і короткотривалим блиском - вона розминається з проблематикою української державницької революції". /З Тез Жовтн. Конф. ОУН/.

Розкол і всі ті негативні явища, які за ним пішли, а головне завзяте перборювання "бандерівцями" ОУН, ослабили сильно ОУН якраз напередодні німецького походу на Схід. Поруч з тим мав і свої додатні сторони, а саме через бандерівський розкол ОУН з в і л ь н и л а с ь в і д т и х е л е м е н т і в у с в о ї й в е р х і в ц і, щ о в н и х т е х н і к а д і я н н я в б и л а б у л а п о л і т и ч н е д у м а н н я.

ОУН в добу німецької окупації в Україні.

Сподіваючись німецького походу на Україну, Провід ОУН вирішив не давати німцям ніякої підтримки у боротьбі проти большевиків тому, що колоніальні плани Німеччини по відношенні до України почали набирати щораз виразніших форм.

Розцінюючи вибух німецько-большевицької війни, як черговий етап у розвої духового та політичного потенціалу українських сил в масштабі всіх земель та всіх ділянок українського життя, ОУН поставила з вибухом війни перед собою такі основні завдання:

1. Організація громадського життя, як підбудова до майбутнього державного будівництва в першому періоді /до 1942 р./, а згодом:

2. Організація сильного протинімецького підпілля.

3. Організація невеликих збройних відділів, завданням яких було б:

а/ оборона місцевого населення перед ворожим терором;

в/ своєю діяльністю давати матеріал для зовнішньої пропаганди;

г/ посилювати фермент в рядах большевицької армії та державного апарату;

д/ популяризувати кличі соціального та національного визволення в цілому СССР;

е/ бути завязком українських збройних сил при догідній ситуації.

В своїй праці ОУН відразу зустрівся з терором з боку "бандерівців" і вже в перших днях після вибуху німецько-большевицької війни понесла втрати /Куп, Шубзький, Пришляки і ін./

Головну свою увагу звернула ОУН на Центральні і Східні Землі, залучаючи Галичину й еміграцію як резеруар сил і запілля боротьби. До Житомира, Києва і Харкова прибуває ціла група видатних членів ОУН і її Проводу, які організують ціле суспільно-громадське життя.

Організація ставила собі завдання "всіма можливими, найширше та найбільш доцільно поставленими та розчленованими засобами зрушити Центральні та Східні Землі з того стану, до якого привели їх большевики, зрушити їх на шлях українських національно-державницьких процесів та дати українськими силами та в українських формах основи суспільно-політичного життя." /З Тез Жовтн. Конф. ОУН/

По дорозі до Києва гинуть від братовбивчої руки в Житомирі 30 серпня 1941 р. Микола Сциборський і Омелян Сенік-Грибівський.

В Києві організується центр цілого суспільно-громадського і адміністративного життя України. Таким чином Київ фактично перебирає на себе роль столиці, а створена заходами Організації Українська Національна Рада стає неофіційним урядом України.

Однак німці, почувшись на силах, приступають скоро до реалізації своїх колоніальних плянів в Україні і до ліквідації самостійного українського життя. Почалися в Києві, Харкові, Житомирі і по цілій Україні масові арешти і розстріли видатних людей з Організації, що були заангажовані в суспільно-громадському житті. Гинуть тоді такі люди, як поетка Олена Теліга, Я. Оршан-Чемиринський, ред. П. Олійник, ред. І. Рогач, поет Ірлявський, а за ними йде ряд інших, як Кошик, інж. Романів, інж. Кононенко, інж. Горбань, інж. Певний, А. Грановський, проф. Багазій і ін.

"Організація Українських Націоналістів потом і кров'ю сотень свого активу та п'яток членів ПУН, що впали від рук німецьких катів, сталінсько-большевицьких агентів та українських катів, заевідчила перед цілим світом в час німецької окупації, що Україна ніколи не буде ні большевицькою, ні німецькою, чи будь якою іншою колонією. Зокрема в українстві Центральних та Східних Земель ОУН відродила національно-державницький спосіб думання та політично-революційні методи боротьби." /З Тез Жовтн. Конф. ОУН/

В березні 1942 р. відбулася Конференція ОУН, на якій поруч з іншими справами вирішено відділити суспільно-громадський сектор від організаційного з метою створення сильного організаційного підпілля, яке своєю сіткою мало охопити всі народні маси і стати стрижнем майбутньої революційної боротьби.

ОУН в активній боротьбі проти німецького окупанта.

1942 рік характеризується посиленою підпільною діяльністю Організації Українських Націоналістів. Тоді теж починає реалізуватися план організації збройних відділів.

Провід ОУН був проти концепції масової партизанщини, вважаючи її при існуючій політичній ситуації за недоцільну з таких міркувань:

1. Широка партизанська дія наражувала на великі втрати українські маси і самі ряди повстанців, не даючи стратегічно ніяких успіхів загально-національного значення з уваги на боротьбу двох ворогів України. Тотальна боротьба проти одного ворога скріплювала б другого.

2. Хід подій не виключав можливості німецької програної і приходу більшовиків. У більшовицькій дійсності великі повстанські загони, при довшому триванні більшовицької окупації, що було дуже правдоподібно, були засуджені на знищення і тому стратегія революційної боротьби вимагала не великих повстанських загонів, лиш сильного підпілля.

Ще в липні 1941 р. був підписаний договір про співпрацю між ОУН і отаманом повстанських загонів на північній Волині й Поліссі - Тарасом Бульбою-Боровцем. Осінню 1942 р. на спільній нараді ст. Бульби з представником Проводу Організації вирішено розпочати формування спільних невеликих повстанських відділів під назвою Українська Повстанська Армія /УПА/. Намагання притягнути до співпраці представників бандерівського руху не дали ніяких наслідків.

Створені відділи УПА своїми діями і своєю зорганізованістю та тактикою викликали симпатії серед населення.

Весною 1943 р. провід організації Бандери, уявивши собі, що німецька й більшовицька армія за кілька місяців розсипляться в порох, захопившись станом кипіння та незадоволення народних низів і бажаючи стати Хмельницькими і Богунями нової української "революції", кинули клич про загальну мобілізацію і розпочали масову партизанську акцію. Перебравши для своїх відділів популярну вже назву Українська Повстанська Армія, вони повели безпощадну боротьбу проти правдивої УПА і взагалі проти своїх т. зв. "політичних противників", бажаючи насильством підпорядкувати їх собі. На всі намагання переговорювати з метою не допустити до братнього проливання крові, "бандерівці" відповідали нападами.

Не бажаючи провадити братобиччої боротьби, провід УПА, що прийняла в міжчасі назву Української Народньої Революційної Армії /УНРА/ розпускає свої відділи, які йдуть в підпілля, де за ними полюють групи т. зв. СБ, стріляючи, душаючи і топлячи сотками всіх, хто не бажав їм підпорядкуватися.

У січні 1944 р. німецька влада арештувала і ув'язнила в концетраційних таборах велику частину провідного активу ОУН на чолі з полк. Мельником, який вже від 1941 р. перебував під поліційним наглядом.

Провід підпільно-революційною роботою ОУН перебирає заступник Голови ПУН Ольжич-Кандиба. Однак і його німці скоро арештували і закатували в концетраційному таборі.

В 1944 р. ОУН успішно діє на незайнятих ще більшовиками теренах, а саме в Галичині, де створено бойові відділи "Оборона України". Згодом більшовицька навала заливає всі українські землі і Організація переходить у нсвий період своєї боротьби на українських землях.

"Серед галасу дешевої демагогії нераз сірими й непопулярними здавалися для політично невироблених прошарків українського громадянства кличі й концепції ОУН. В її ряди вдарали стріди з українських же рук! В її сторону падали на більшовицький лад складені закиди. На неї спрямовані були найбільш болючі та безоглядні удари націонал-соціалістичних катів на Центральних та Східних Землях, а згодом на ЗУЗ та на еміграції. Широко закросні, але безцільні акції верхівки розколу на ЗУЗ не давали повністю розгорнутися праці ОУН, а лісова масівка підтримувала її партизанську чи інші домільно закросні акції. Проте ОУН здебудула серед тих перешкод для українського державного будівництва три-валі вартості, як на землях, так і за кордоном." /З Тез Жовтн. Конф. ОУН/.

ОУН напередодні розвалу Німеччини.

Друга половина 1944 р. показала безригідне становище Німеччини. Щоб рятувати себе, німці кинулися шукати порятунку в мобілізації всіх протибольшевицьких сил. Вачучи, що "гласовщина" не змобілізує українських мас, вони звернулися до українських сил, випустивши в другій половині 1944 р. з концтабору полк. Мельника і його співробітників і запропонували полк. Мельникові творити Український Національний Комітет, що мав очолити українців у боротьбі проти більшовизму.

Однак полк. Мельник відмовився від німецьких пропозицій, тимбільше, що хід подій вказував на близький розвал Німеччини. До очолюваної ген. Шандруком акції творення Українського Національного Комітету ОУН зайняла негативне становище.

Одночасно полк. Мельник почав робити зусилля над політичним об'єднанням всіх діючих українських політичних угруповань з уваги на нову політичну ситуацію, яка мала наступити з моментом розвалу Німеччини. Конечність такого об'єднання в площині політичній була необхідною і samozрозумілою. Ще в квітні 1944 р. прийшло до об'єднання всього українства в площині історично-територіальній через створення у Львові Всеукраїнської Національної Ради, в яку увійшли існуючі дотепер Київська Українська Національна Рада на чолі з проф. Величківським, Львівська УНРада на чолі з Митрополитом Андреем Шептицьким і Національна Рада Карпатської України на чолі з Президентом о. др. А. Волошином. Однак заходи полк. Мельника не дали ніяких вислідів з уваги на незрозуміння і брак бажання співпраці зі сторони деяких груп.

ОУН в новій дії.

По розвалі Німеччини ОУН, а зокрема полк. Мельник приступив далі до реалізації своєї концепції політичної консолідації українських політичних груп. В серпні 1945 р. за ініціативою полк. Мельника скликана була нарада представників українських політичних угруповань з метою створення українського політичного проводу. Акція ця однак до сьогодні не дала ніяких наслідків з уваги на негативне ставлення окремих політичних груп, зокрема г. зв. УГВР-Бандери, які хочуть себе вважати єдиними репрезентантами українського народу.

Сучасні позиції ОУН в українській політичній площині ясно змальовують тези Жовтневої Конференції: "Серед оргій галасливих честалюбців суцільної паронії за славою і прокльонів метиної образи український націоналізм відносить в трагічну годину нашої сучасності ключ до дивного життя і покори перед масою грядучої України, спадкоємця століть історії і творця нового ладу."

В місяцях вересні-жовтні 1945 р. відбулася на еміграції Конференція ОУН, метою якої було зробити підсумок проведеної дотепер роботи та намічення шляхів на майбутнє. Конференція ствердила правильність дотеперішньої лінії ОУН. На Конференції виявилось, що ОУН сьогодні розпоряджає міцними надійними кадрами провідного активу, зокрема з Центрально-Східних Земель, і що діяльність ОУН плідно розгортається на рідних землях.

"Організація Українських Націоналістів, досягнувши за час війни новий великий практичний, політичний і теоретичний досвід, включить його у свій дальший шлях революційної боротьби за САМОСТІЙНУ СОВОРНУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ." /З Тез Жовтн. Конференції ОУН/.

СВІТОГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

"На сторожі духового здоров'я нації поставив Український націоналізм велику ідею духової соборності Українців, але запоруку її успішного діяннн зв'язує він нині із наказом творчого росту і морального завершення для всіх, хто хоче бути добрим сином у великій українській сім'ї".

/З тез жовтневої конференції ОУН/

Живемо серед багатства різних предметів та бачимо на кожному крці різні явища. Кожна людина, що бачить, чує та думає, мусить зайняти якесь становище до того всього, що її оточує. Вона намагається звести ті всі предмети та явища в одну цілість. І те, під яким кутом кожна думача істота дивиться на своє оточення, називається світоглядом.

Світогляд Українського Націоналізму є оцінкою життя великої частини українського народу. Він сьогодні є вже народнім добром.

Як повстав світогляд Українського Націоналізму?

Світогляд Українського Націоналізму має своє коріння у наших визвольних змаганнях 1917-20 років та в тому духовому стані, який опанував український нарід до розвалу молодої Української Держави.

Українська Держава 1917-20 років, коли взяти під увагу духову, соціальну та матеріальну руїну на наших землях в 19 - тому столітті, була явищем одноразовим. Що міг сказати на-передодні першої світової війни, що український нарід, що зведений був до селянської верстви та малого прстарку української інтелігенції, викаже стільки енергії, жертвенности, хоробрости та стремління до власної держави?

Великі здвиги наших армій та підйом політичного життя були по епохальній появі Тараса Шевченка могутнім доказом того, що український нарід підіймається знову з вікового сну, щоб скорими кроками на-здогнати проспани у безділлі століття.

В світлі сторінки наших державних актів 1917-20 років, в героїчкі рейди та зусилля Українських Армій вплиталися холоднок гадючкі помилка та прокляття минулого. Те, що розкладало нас як спільноту в Києді Д. бі та гальмувало спроби відновити нашу державність в часи Козаччини, захитувало в основах Українську Державу, що повстала на руїнах імперії Романових. Забрало черговий раз політичного вироблення, почуття однієї національної спільноти. Провінційний спосіб думання поділив нас на схід і захід в формі двох окремих республік зі своєю окремою армією та різною політикою. Відосередні сили розбивали український державний організм і створювали пашківські республіки з обсягом кількох сіл, чи районів. Відновилася стара орієнтація, до очі одних звертала в Москву, а інших в Баршаву, чекаючи звідти порятунку.

До орієнтації на чужі духові, госпдарські та мілітарні сили прийшло, на тлі слабого політичного вироблення, обожування чужих ідеологій. Деякі партійні групи борилися за здійснення в Україні чужих партійних програм, і далекі чужих країв ясні зорі не дозволяли їм зрозуміти власного небосхилу, до опертий є на українській

землі та українському народові. Забуто про велику історичну правду, що чужі суспільно-політичні доктрини є тільки вістряма насту-пу та оборони чужих народів.

Націснальну свідомість малих прошарків українства заливала на-ціональна байдужність, тому й не стало тривкого цементу, який гармо-нізував би та зводив би до правильного річиза боротьбу за матері-яльні інтереси поодиноких станів, чи одиниць.

Вибуялий, безмежний український індивідуалізм виливався знову в анархію, яка від віків заливає українські землі. Зрак ідейної та політичної підготовки витворював серед великих прошарків населе-ння байдужність, а то й ворожість, до українського державного будів-ництва. Старе "Моя хата з краю" було причиною того, що українська армія не мала достатньої кількості людей та матеріяльних засобів, а всі політичні заходи належного зрозуміння та опертя в гущі народу.

Сотні і тисячі різнорідних причин духового, соціяльного, політич-ного та матеріяльного порядку не дали змоги закріпитися та розбу-дуватися молодій Державі, не змогли найбільше потрясаючі події за-гоїти столітніх ран національного організму та одним почерком дер-жавних актів знищити павутиння, яким систематично протягом кількох століть обмотували наш нарід наші чорози. Чужі духові вартості ви-ховали десятки тисяч холуїв та вислужників, притупили волю до са-местійного життя широких мас, звихнули духово та політично велику частину української інтелігенції, а робітництво допровадили до бе-зодні злиднів та горя та кинули його в обійми класової боротьби. Москва та інші окупанти обмотали нашу територію своїми господарсь-кими та стратегічними артеріями і виїли велику частину серця в на-шого народу, волі, розуму та, випивши велику частину його крові, пос-лабили його на всіх ділянках життя.

Події на Україні 1917-20 років давали ще один великий досвід для їх учасників. Провідні політичні партії того часу вкладали зміст тодішнього українського суспільно-політичного життя в трьох держа-вно-суспільних формах, чи устроях:

1. парламентарній демократії, що побудована на участі у кермі дер-жави всіх існуючих партій;

2. монархії, на принципах феодального ладу;

3. державі, побудованій на засадах більшовизму.

Це є дуже характеристичним та повчаючим, що немов для маніфеста-ції перед історією та учасниками - три різні суспільно-політичні устрої, з яких кожний творив у Західній Європі свою епоху, пройшли на українських землях протягом чотирьох неповних років. Один устрій дуже скоро міняв попередній, що виказав свої слабості та не потра-пив оформлювати розбурханого українського життя.

Ми далекі від того, щоби кожну форму Української Держави спіню-вати під кожним оглядом негативно і не бачити їх деяких додатніх рис. Але все-таки в ім'я історичної правди треба сказати, що кожна з них не стала на височину завдань свого часу. Класична, парламен-тарна демократія, принесена на український ґрунт у чистій формі зі Заходу, де вона відповідала студневій господарських сил та політичної зрілості народів, виливалася в нас в непримиримі партійну боротьбу, яка розбивала всі спроби тяглої, одноцілої державної роботи. Україн-ські партії того часу все більше розрібнювалися і, засліплені сво-їми доктринами та груповими інтересами, не знайшли правильної стра-тегії державного будівництва

Відновлення монархічних форм суспільно-політичного устрою в інституції Гетьманату Скоропадського могло дати стійке річище для різних українських сил. Але скоро і ця форма показала важкі недомогання. Нова "династія", оперта на велику земельну власність, показала надто старю для українського духового та соціального змісту. Вона не розв'язувала двох основних питань нашого національного життя, а саме - земельного питання та відношення України до Москви.

Большевизм, що перекинений був на Україну з корінних московських земель, де комунізм знайшов догідний ґрунт у колективному устрої та способі думання російського села, не прийнявся рівно ж на українських землях. Він був підступно накинений ворожою силою і згодом став засобом для нового панування Москви на Україні і дав у руки метрополії не тільки всю політичну владу, але й для безконтрольного висиску всю нашу робочу силу та господарські ресурси.

На екрані України Визвольних Змагань 1917-20 років згущувалася, немов у соці, не тільки українська але й світова суспільна та політична проблематика. У нас тільки на тлі великої скорості, з якою проходили всі події, з причин їх більше трагічних наслідків для українського народу, ці питання ставали більше відкрито, різко та нагально. Вони були безпощадно по українському національному організмові.

У міжнародньому житті на порядок дня вихринали питання, що зв'язані з загальним процесом розкладу держав, які складалися з цілого ряду народів, чи, як популярно кажеться, держав-національностей. Явні ознаки сповіщали, що імперіалізму династичного, військового, чи господарського, що століттями висискувала безпощадно колоніальні народи, є у своїй основі порушеною через скоре духове відродження поневолені народи. Стару рівновагу у міжнародньому житті, мусіла б заступити більше досконала і прогресивна співпраця великої сім'ї вільних та северенних народів.

Перша світова війна та події безпосередньо по ній виказали гострі соціальні ферменти внарі народів, зв'язані з важким матеріальним положенням робітничої верстви. Так званий третій стан протягом 19 століття здобув важливу позицію в господарському житті та зорганізувався в бойову силу. Як великий фактор у господарському житті він висунув вимогу своєї участі в розподілі матеріального добра та організації суспільного життя на справедливих соціальних умовах.

Самі Визвольні Змагання 1917-20 років розбудили велику енергію серед українського народу. Вона ще більше була впроваджена в рух, коли по катастрофальному закінченні державного будівництва сп'янілі від перемоги окупанти кинулися грабувати наші багатства та пожежами насильства та розбою вкрили українську землю.

Коли нарід у безпосередній боротьбі засвідчав свій зворот до великих відвічних цінностей кожного народу, коли новий світ життя у ньому у підсвідомості, то свідоміша його частина зрозуміла на руїнах держави велике завдання часу.

Вони, що зродилися у великій годині, в огні пожеж та загравах днів, що плекав їх біль по втраті України, відчули всією глибиною своєї душі трагічне переживання української історії, на якому у вирішальних моментах зустрічаються сили творчості, героїзму, політично спрямованої волі, карності та безприклюдного віддання своїм батьківщині зо світом руїни, розкладу, ду. Ового та політичного рабства і сліпий гонім розгуканої та одної влади, крові та на живи маси. Вони зрозуміли, що українська держава може відродитися тільки тоді, коли зникне світ рабів і темних демонів безпросвітньої анархії.

Ті очищені у вогні священно-визвольної боротьби люди, що в них великі революційні події розбудили до найбільших тонкощів скалю шляхетних почувань й соціального змісту та загострили на тлі протиріч часу політично-суспільний розум, побачили, що рятунком для українського народу НЕ МОЖЕ БУТИ ЯКАСЬ НОВА ПАРТІЯ ЧИ, БЕЗ КОРІННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ГРУНТІ, ДИНАСТІЯ, АЛЕ ПО НАМ ПОТРІБН ВИСОКО ІДЕЙНОГО РУХУ, ЩО, ПОВУДОВАНИЙ НА НАЙБІЛЬШЕ ПРОГРЕСИВНИХ ЗАСАДАХ, СЯГНУВ БИ ДО ГЛИБИН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ВИКРЕСАВ З НЬОГО ЙОГО ТВОРЧІ СИЛИ. ДЕРЖАВА МАЄ ПРИЙТИ НЕ ЗГОРИ, А ІЗ ЗНИЗУ, ШЛЯХОМ ВЕЛИКОГО ДУХОВОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО ДРОДЖЕННЯ.

Недомогання різних форм Української Держави в 1917-20 роках казали їм також шукати відповідного для українського суспільно-політичного життя устрою, який потрапив би звести в творчу цілість широкий український індивідуалізм з вимогами суспільного життя, розв'язати питання класової боротьби та створити максимальні умови для вияву всіх сил народу.

Носіями нового процесу та реалізаторами тих завдань стали учасники Визвольних Змагань. Ними були, передусім, ті, які під час революції захищали своїми грудьми із зброєю в руках Українську Державу та були збройним рам'ям українських урядів. Вони, що зродилися з крові народу, що на їх очах тинули тисячі їхніх друзів від рук воєрса, та бачили всі складні ситуації нашого державного будівництва, най більше відчувли національну трагедію та збагнули до основ її причини. Їхнього зору НЕ ЗАМИКАЛИ ЖОДНІ ПОЛІТИЧНІ ДОКТРИНИ, А ЇХНІ СЕРЦЯ ТА РОЗУМ БУЛИ ЧИСТИМИ ТА ВІДКРИТИМИ ДЛЯ НОВИХ ВАРТОСТЕЙ І ЗДІВНИМИ ДО НАЙБІЛЬШИХ ЗУСИЛЬ. До них відгукнулися сотні й тисячі патріотів з різних ділянок українського життя, а молодь відкрила для їхніх кличів свої широкі, ідейні серця.

Новий світогляд, що деякий час діяв стихійно і вилигався у збройній боротьбі проти окупантів та у великому культурному процесі, оформився під кінець двадцятих років у форму суспільного руху із стрункою філософською і суспільною ідеологією.

Які основні заложення світогляду Українського Націоналізму?

Світогляд Українського Націоналізму, що вийшов безпосередньо з українського ґрунту, з глибин самого життя та його потреб в українській дійсності, має в собі заложення, які мають силу розвивати одиницю та нарід під кутом зору їх найбільших вартостей. Його вістря спрямоване проти всіх недомогань та хвороб нашого народу та проти загальної недуги часу. ВІН РОЗЧИСЛЕНИЙ НА РОЗМАХ ТА ШИРИНУ РЕФОРМАТОРСЬКОГО РУХУ.

Будучи сочком, яка синтезує рушійні вартості та сили нашого народу, що виявилися на протязі історії, він носить на собі відзнаки тих людей, які в площині науки та духової творчості були їх речниками. До тих велетнів належить український народній філософ Григорій Сковорода, Тарас Шевченко та Леся Українка.

Григорій Сковорода був на українському ґрунті речником творчої антитетики. Він бачить життя у смерті, пробудження у сні, світло у тьмі, у печалі - радість, в одчаї - надію. В природі "не знайдеш дня без тьми і світла, а року без тепла й зими". СКОВОРОДА ВІДКИДАЄ АНТИТЕТИКУ, ЯКА ЗВОДИТЬСЯ ДО ВОРОТЬБИ ДЛЯ ВОРОТЬБИ, ЧИ ДО ВОРОТЬБИ ДЛЯ ЗНИЩЕННЯ. Він у протиріччях бачить поєднання й каже: "тьма і світ-

ло -- день, смерть і життя -- усяке сотворіння".

Український націоналізм, звертаючися до будови всесвіту, бачить у ньому не тільки протиріччя, боротьбу, але й ту поєднуючу силу, гармонію, яка складається на те, що світ є єдністю та творює одну гармонійну систему. Подібно є також у суспільному житті, де розбіжні інтереси одиниць та станів поєднують в одну цілість доосередні сили, які є сильніші за сили розпряження, і на їх основі повстають суспільні групи -- нації. Тому то Український Націоналізм відкидає марксистську класову боротьбу, як основний двигун розвитку історії, але зводить її до певних творчих розмірів в рямках національної спільноти. Там лежить також коріння ворожого ставлення націоналістичного руху до різних доктрин національної виключності та до нищення других народів насильством.

Другою основною прикметою філософії Сковороди, що знайшла свій глибокий відгомін в нашій ідеології, є РЕЛІГІЙНІСТЬ.

Релігійність українського націоналізму побудована на наукових основах. Коли спроби вяснити всесвіт за допомогою руху та розвитку самої матерії стали перед складним питанням -- як повсталала перша праклітина матерії, з якої вже далі, шляхом добору та пристосування до життя, розвивалася вся природа, та перед нев'ясненим ще остаточно питанням будови та рухів найменшої складової частини матеріального, ТО НАША СИСТЕМА ВИЗНАЄ ДОГІЧНО, ЩО МУСІВ БУТИ ХТОСЬ, ЩО ДАВ ПОЧАТОК УСЬОМУ ЖИТТЮ. ТІЄЮ СИЛОЮ ВВАЖАЄМО ПРОВІДІННЯ -- БОГА.

Тільки Гіра в щось вище, що існує поза часом та простором, може бути регулятором всіх складних взаємовідносин між людьми, і вона є джерелом не тільки сил, які можуть вдержати рівновагу серед сьогоднішнього хаосу вартостей, але і джерелом великих моральних та суспільних чеснот.

Другою, найбільшою після Провидіння, цінністю є нарід. Нарід є категорією природною та органічною, що виростає з глибин цілих сотень років. Його не можна не визнавати, бо він існує, відбиває свої позначки на одиницях, членах даної спільноти, і формує їх під оглядом моралі, способу життя, криви, матеріального життя і т.п.

Універсальні сьогодні культурні та технічні здобутки -- це осяги, які вийшли з окремих національних організмів, і вони були другими народами прийняті, чи трансформовані. Їх джерелом була вся національна спільнота, яка була духовим та матеріальним тлом, побудником та середовищем для ідеї. У національній творчості, у народніх піснях, мистецтві, літературі, науці реалізуються різні сторінки вселюдського ідеалу. Кожна нація дає у відкриття його складових частин свій творчий пайок. Людство є живе та творче тільки через свої складові частини -- народи.

Суспільно-політична історія народів -- це не класова боротьба, а розвій націй від примітивних клітин до модерної держави широко розгалуженої нації, як сьогоднішній світ природи є вислідом довгого розвитку простих праклітин, так і нації пройшли різні стадії свого розвитку. Епохами складу суспільних організмів, творенням державних клітин, духовим самоусвідомленням народів в парі з їх політичним назріванням, соціальним розчленуванням та розбудовою їх матеріальних сил вичерпується вся дотеперішня історія народів. І людство це іде, як твердить механістичний матеріалізм, до занику націй і до одієї одноклітин-

ної будови суспільства чи до атомізації спільнот на мільйони одиниць з їхніми протилежними інтересами, як твердить індивідуалізм, а на попередніх епохах здвигается закономірно нова, що буде часом найбільшої соціальної співпраці станів та новою формою міжнароднього життя, що буде побудоване на обміні духовими та матеріальними цінностями вільних, суверенних націй - держав.

Про цей час пророче сказав Шевченко:

"І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій..."

ТРЕТЬОЮ З ЧЕРГИ ЦІННІСТЮ Є ЛЮДИНА. Світогляд українського націоналізму відкидає всі ті течії, які з людини роблять безвільний предмет химерних діянь матерії, чи об'єкт матеріального визиску, звівши людину до ролі товару в продукції матеріальних вартостей.

Людина-індивідуум є вогнищем великих творчих сил. Суспільність му- сить забезпечити максимум передумов для розгортання її енергії, духових та фізичних сил. Український націоналізм - це культ сильної, промете- івської людини, яка не кориться сліпо своєму навколишньому оточенню, а своїми духовими вартостями, своїм розумом та волею фермує його.

Шевченко та Леся Українка, що в своїй творчості є живим сумлінням українського народу, є речниками чергового основного заложення україн- ського націоналістичного світогляду. НИМ Є ВИСУНЕННЯ В НАЧАЛО ТВОРЧО- СТИ ЛЮДИНИ ТА НАРОДУ КУЛЬТУ СИЛЬНОЇ ВОЛІ, ЩО В ФІЛОСОФІЧНІЙ СИСТЕМІ ПОПУЛЯРНО НАЗИВАЄМО В О Л Ю Н Т А Р И З М О М.

Волонтаризм видвигає в житті людини, в пізнанні, творчості факт хо- тіння та наставлення нашої волі. Історія спільнот у цій системі пере- стає бути тільки рядом несподіваних випадків чи зовнішніх випадкових впливів, а її полем дій свідомої, цілеспрямованої волі. Але для діяння волі український націоналізм, щоби зберегти її перед однобічним суб'- ективізмом, визначив межі. НИМИ БІН ВИЗНАВ ПРАЦЮ КОНТРОЛЮЮЧОГО РОЗУМУ, а критерієм людських вчинків - мораль, побудовану на службі Богові та своєму народові. Український волонтаризм у світогляді українського на- ціоналізму подуманий не як насильство чи політичний бандитизм, А ЯК НАЙБІЛЬШЕ ІДЕЙНІ, ТВОРЧІ І ГЕРОІЧНІ СТРЕМЛІННЯ ЛЮДИНИ. Про те сказано в Розбудові Нації: "Наші сучасники добачають іншу дійсність, ніж тіль- ки речову та наочну, та усвідомлюють собі духову природу всесвіту. Не обмежуючися на дані мислі та розуму, вони плекають у душі віру в іде- ал, що існує сам в собі та є вищою дійсністю. Визнаючи істотні закони й істотність, органічність явищ, вони відрізняють площу стихійних явищ від площі вільного вибору або діяння людини. Тому для них свідомість підпорядкування особи істотним законам не суперечить плеканню в лю- дині вродженої їй волі до життя, до чину, росту, як джерела всякого життя".

Отже, світоглядowi українського націоналізму ВОРОЖА РОЗПЕРЕЗАНІСТЬ ХВОРОВЛИВИХ, САМОЗАКОХАНИХ ЛЮДЕЙ, ЩО ЗА НОРМИ СВОГО ПОСТУПУВАННЯ вважа- ють СВОЇ СЛІПІ ІНСТІНТИ, А ПІД ВОЛЕЮ РОЗУМІЮТЬ НИЦЕННЯ ВИЩИХ, ПІД КОЖ- НИМ ОГЛЯДОМ, ВІД СЕБЕ, ЗЕМЛЯКІВ.

Коли воля є вирішальним фактором у житті людини, то це не значить, що кожна людина при найбільших зусиллях може піднятися від оглядом моральним, духовим, інтелектуальним та політичним на найвищі шаблі роз- вою. Це значить, що стан пасивності, байдужості та рабської вдачі певних прошарків українського народу є лише переходовим. Український нарід, за

великого напруження збірної волі, може стати тим, чим він колись був - ПІДМЕТОМ, ТВОРЦЕМ ТА БУДІВНИЧИМ.

В системі українського волюнтаризму історія народів перестає бути рядом випадкових випадків чи предметом діяння матеріальних причин, а стає вислідом діяння свідомих та на певну ціль спрямованих людських воле. Отже, І УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД НЕ МУСИТЬ КОРИТИСЯ ХИМЕРНИЙ ВОЛІ ЧУЖИХ ВЛИВІВ, АЛЕ МОЖЕ ПО ВЛАСНІЙ ВОЛІ ПОРЯДКУВАТИ СВОЇМ ЖИТТЯМ. ЦЕ ЗНАЧИТЬ, ЩО ВІН СЬОГОДНІШНІЙ СТАН НЕВОЛІ, РАБСТВА І ВИЗІСКУ МОЖЕ ЗМІНИТИ ПОВУДОВАНИМ НА ВЛАСНІЙ ВОЛІ ТА НА ВЛАСНИХ ІДЕАЛАХ ПРОГРЕСИВНИМ СУСПІЛЬНИМ ЛАДОМ. Для цього потрібно великого вкладу праці та творчості всіх членів спільноти.

Світогляд українського націоналізму розв'язує також суперечності, які виривають у різних спільнотах - це питання відношення людини до цілої спільноти. Ця розв'язка є у нього природньою, глибокоморальною та творчою.

Якщо людина для свого фізичного розвитку потребує матеріальної продукції нації, якщо для виявлення її духовних та моральних сил потрібно національного середовища, коли людина зв'язана із своїм народом сотнями різних зв'язків, то є очевидною справою, що вона муСИТЬ ВМІЩАТИСЯ ТА ДОКЛАДАТИ ВСІХ ЗУСИЛЬ, ЩОБИ СВОЮ СПІЛЬНОТУ ЯКНАЙБІЛЬШЕ РОЗГОРНУТИ ПІД КОЖНИМ ОГЛЯДОМ. Праця та труди для власного народу - це творення передумов для росту людини та її нащадків.

Відданість, жертвенність та служба власному народові не йде в розріз із культом вселюдських вартостей та культом Бога-Провидіння. РЕЛІГІЯ ВИМАГАЄ ТИХ САМИХ ПРИКМЕТ МОРАЛІ, ІДЕЙНОСТІ, СОЦІАЛЬНОГО ЗМИСЛУ, ЗАПЕРЕЧЕННЯ НИЗЬНИХ, ПРИМІТИЧНИХ ІНСТІНКТІВ, ЩО ЇХ ДО СВОЇХ ЧЛЕНІВ СТАВИТЬ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНА СПІЛЬНОТА.

Коли кожна клітина має свою будову та свою форму, то муСИТЬ таку форму мати і нація, в якій відбувається та в якій вміщується її життя. Форма держави кожночасно міняється, залежно від змісту життя народу. Іншою вона була в старовину, іншою в середньовіччі, іншою в нові часи, а ще іншою вона муСИТЬ бути зараз. Але тільки держава уможливила повний вияв сил народу та його творчості. Тому український націоналізм головне завдання сучасного українського покоління бачить у створенні власної, суверенної держави і визнає це право за всіма народами. Тільки через власну державу народи можуть виявити максимум своїх духовних та фізичних сил, що лежить по лінії людського поступу та розвитку.

"Серед оргій галасливих честолюбців, хворобливої погоні за славою - Український Націоналізм підносить у трагічну годину нашої сучасності клич ЄДИНІЯ і покори перед маєстатом грядучої України, спадкоємця століть історії і творця Нового ладу - Національного Солідаризму".

(З тез Жовтневої (1945 р.) Конференції ОУН).

"Кожен українець - селянин, робітник і інтелігент - докладає рук до Великої Будови і боротьби, або він раб і безвартісна людина".

(З відозви Президії II-го Великого Збору Укр. Нац.-в).

ПРОГРАМА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ

"Остаточне упорядкування світу може відбутися тільки на основі національного принципу. Жодна з великодержав та ні один бльок не може опанувати світ, бо не має на це ні універсальної ідеї, ні вистарчальних силових засобів для володіння світом".

(З тез Жовтнев. Конференції ОУН).

Програма політичного руху - це мета, до якої прагне група людей. Це образ суспільно-політичного життя, який вабить їх, та в ім'я якого вони готові на найбільші жертви та зусилля.

Програма Українського Націоналістичного Руху - це новий світ української діяльності, за яку боряться, працюють та для якої гинуть українські націоналісти.

Наше основне завдання зводиться сьогодні до гасла - Самостійна Соборна Українська Держава. Отже, Націоналістичний Рух є рухом державно-творчим.

Таке гасло стало від довшого часу власністю всіх національних політичних українських угруповань. Але ще недавно різні українські політичні групи своєю діяльністю заперечували його. Одні зрікалися, в користь ворога, західньо-українських земель, другі - Карпатської України, а ще інші навіть байдуже дивилися на осередні та східні землі і йшли на співпрацю з Москвою, щоб рятувати свої провінції та "творити" з них окремі республіки. Таке наставлення різних груп людей трагічно мстилося на наших Визвольних змаганнях та розпоршувало наші національні сили.

Подібне було також із самостійністю чи суверенністю Української Держави. У дев'ятнадцятому столітті, чи навіть у перші місяці Визвольних Змагань 1917-20 років вимога автономії, цебто лише деяких прав українського народу в межах чужої держави, була найбільшою вимогою, з якою в той час виступали різні українські політичні діячі чи групи. Повна самостійність була для них далекою, чи чужою, з різних причин. Одні, засліплені "високою" чужою культурою, не могли визволитися духово і розпливалися в морі чужих впливів; другі - вважали самостійну Українську Державу непотрібною, бо людство йде "закономірно" до бездержавного стану. А ще інші, що не вірили у великі творчі українські сили, вважали за божевілля виступити з такими гаслами.

Заслуга Українського Націоналістичного Руху в українській історії лежить у тому, що він ідею Самостійної Соборної Української Держави поставив в основу всієї своєї праці та як фундамент своєї політичної програми.

Прагнення до Самостійної та Соборної Української Держави впливає в програмі Організації Українських Націоналістів природньо та послідовно з ПОТРЕБ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, ТА ОПЕРТЕ ВОНО ОРГАНІЧНО НА ТИХ ПРОЦЕСАХ, ЯКІ РОЗГОРТАЮТЬСЯ ОСТАННІМИ ДЕСЯТИЛІТТЯМИ НА УКРАЇНІ ТА ВСЬОМУ СВІТІ.

Велика Французька Революція під кінець XVIII століття, яка захитала дотеперішнє твердження про божеське походження царів, королів та князів і поставила на те місце нарід, як джерело всякої державної влади, була поштовхом до могутнього процесу визволення десятків народів. Удар по престижу монархів, які силою свого "вищого" походження та покликання могли панувати над кількома чи більше народами, посилюється ще більше духовим та політичним відродженням цілого ряду народів. Так звані держави національностей, у яких один нарід панує над іншим і покриває стан визиску та національного гніту непорушною династією, починають розкладатися на свої складові частини.

Скорий розвиток індустрії та господарської сили, викристалізованих під оглядом духовим і політичним панівних народів у другій половині дев'ятнадцятого століття, посилює ще більше національні протиріччя. Високорозвинені під економічним оглядом нації починають робити з поневолених народів та їхнього багатства предмет безоглядної експлуатації. З їхніх країв пливе дешева сировина до метрополій, їхні терени переміняються в недорозвинені господарські тіла, а населення стоїть під тягарем цін на продукти широкого вжитку, які продукує з їхнього матеріялу панівний народ.

Колішні монархи, що змагалися між собою за престиж, спадщину чи поширення території свого панування, стають один проти одного до змагу за поклади сировини та ринки збуту для свого господарського потенціялу. Їхні змагання поміж собою створюють зовнішні політичні передумови для усамостійнювання окремих народів.

В таких умовах над окремими континентами проходить перша Весна Народів, а згодом балканські потрясення та перша світова війна, що приносять визволення Італії, Греції, Румунії, Малярщині, Сербії й Польщі, на короткий час Україні та іншим малим народам. На американському суходолі трохи раніш визволяються від англійського панування Північні Штати, які утворюють самостійну державу. В середущій та полудневій Америці унезалежнюються від заокеанських впливів молоді держави. В Азії з забуття до сили першорядної держави підіймається Японія, пробуджується з довгого сну Китай, і сильним відрухом підіймаються народи Африки.

По першій світовій війні, що не принесла творчої та справедливої розв'язки в питанні взаємин поміж народами, національні протиріччя були причиною другої світової війни.

Друга світова війна, з її перехрестям духових, політичних впливів та інтересів, ще більше оформила відрубність окремих народів. Про те явище американський політик Вендель Білкі в 1942-43 рр. писав: "Я знайшов у цій частині світу (на Близькому Сході - прим. наша), так само, як у Росії, Китаї і всьому, зріст палкого націоналізму, що кожного, хто всі сподівання світу хоче бачити в протилежному напрямі, може за непокоювати".

Сьогодні на питання для стає укладення нових відносин між пануючими народами та їхніми колоніями. Колоніяльні народи, про які здебільшого мовчав світ, звертають увагу всього світу своїми радикальними вимогами на національну самостійність. Цей процес ставить зокрема перед тяжкі умови Англію в Індії та на Близькому Сході.

Коли Велика Британія іде назустріч цьому великому історичному походові народів у їхньому рості і шукає для нового змісту відповідних

Форм та в той спосіб відсуває небезпеку революційного порушення рівноваги всередині імперії, то на Сході Європи підіймається сила, яка, йдучи по лінії своєї класової теорії та імперіялізму нового штампу, повстає проти цього органічного прогресу людства. НЄО & СССР.

Партія большевиків, що використала гасло визволення народів, щоб повалити царат, запровадила на території Советського Союзу найбільш жорстоку та підступну форму національного гніту. Обіцяючи на конституційному папері рівноправність окремим народам, з можливістю повного усамостійнення, Москва, за допомогою комуністичної партії большевиків, зосередила в своїх руках усю політичну владу та примусила всі народи СССР працювати під кутом своїх господарських потреб. Його найбільше централізована господарська система використовує безоглядно, під кутом потреб метрополії, робочу силу та господарські ресурси інших народів.

Вигравши другу світову війну під плащиком оборони народів проти німецького національного гніту та визиску, СССР сам стає тереном найбільших національних протиріч. І СЬОГОДНІ, КОЛИ КРЕМЛЬ ДЛЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПРОПАГАНДИ, А ЗОКРЕМА ДЛЯ ЗАХИТАННЯ ВПЛИВІВ АНГЛІЇ ТА АМЕРИКИ В АЗІЇ ТА АФРИЦІ, ГРАЄТЬСЯ НЕ ДАЛІ ГАСЛОМ ВИЗВОДЕННЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ, ЙОГО ВЛАСНИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ ДОХОДИТЬ ДО НАЙДАЛІ ЙДУЧИХ МЕЖ. Він свій державно-капіталістичний визиск поширив на народи, які в перебізі війни опинилися під засягом його армій чи його політичних впливів. Під його тягарем стогає сьогодні середуца Європа, Балкани, Прибалтика, а частково вже Близький Схід та Далекій Схід.

Москва, що двадцять років блукала в непрохідних коридорах комуністичної доктрини і в жертву її нещасних дослідів кинула мільйони людей, завершила свідомо до основного двигуна своєї сили - МОСКОВСЬКОГО НАРОДУ З ЙОГО ІМПЕРІАЛІСТИЧНИМИ ТРАДИЦІЯМИ ТА ПОЛІТИКОЮ. Шлях большевицької революції завів її провідників до культу того, проти чого вони виступали - до обожування колишніх царів та основоположників московської національної виключности, нетерпимости, культу фізичного насильства та терору.

Український Націоналістичний Рух, що держить безперервно руку на пульсі самого життя і далеким є від нежиттєвої теорії, поставив національну спільноту, як основну клітину міжнародного життя. Він іде тим самим назустріч та в парі з безперервним розвитком народів, у якому вони все більше розвиваються та шукають нових шляхів і співпраці між собою.

"Програма Українського Націоналізму, як вияв стремління поневоленого народу, щоб знову піднятися з безодні неволи до дієвого чинника у міжнародному житті та бути ковалем власної долі, є рівночасно могутнім бойовим кличем для інших поневолених народів. Отже, в її основі лежить найбільш прогресивний клич сучасности: повна самостійність та суверенність усіх народів в формі власної держави; визнання духової, суспільної, політичної та матеріальної творчости кожного народу".

(З тез Мовтнев. Конференції ОУН).

Засади повного самовизначення народів і найбільшого розвитку їхніх сил чужа політика міжнародного насильства, що побудована на багнетах чи колоніальному господарському визиску. ВЗАЄМИНІ ПОМІЖ НАРОДАМИ МУСЯТЬ БУТИ ПОБУДОВАНІ НА ВИЗНАННІ ОСНОВНИХ ПРАВ УСІХ НАРОДІВ ТА НА НАЙБІЛЬШ УСПІШНОМУ ОБМІНІ МІЖ НИМИ ЇХНІМИ ДУХОВИМИ ТА МАТЕРІ-

ЯЛЬНИМИ НАДБААННЯМИ.

В час радія й атомової бомби, коли світ у господарсько-технічному розумінні стає все більше органічною цілістю, коли події в одній державі мають вплив на другу чи цілий світ, НЕМОЖЛИВО, ЩОБ НАРОДИ ЗАМИКАЛИСЯ ПЕРЕД ЗОВНІШНІМ СВІТОМ китайськими мурами виключності чи повної господарської самовистарчальности. І коли людство має далі розвиватися, а не потонути в морі безперервних воєн, коли розвиток історії кількох тисячоліть має мати глуд, а не завернути туди, звідки вона вийшла, ТО НАРОДИ МУСЯТЬ ЗНАЙТИ ВИЩИЙ ЕТАП СПІВПРАЦІ МІЖ СОБОЮ, ЯКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ РУХ НАЗИВАЄ М І Ж Н А Р О Д - Н І М С О Л І Д А Р І З М О М.

Отже, Український Націоналізм - це не "націоналізм" часів меркантилізму, коли держави високими митами та гострими законами замикались перед зовнішнім світом; але він є відбитком тих духових, соціальних та технічних перемін, які назріли протягом ХІХ та ХХ століть. Він не має також односторонніх прикмет німецького націонал-соціалізму, що, поділивши світ на вище- та нижче-вартісні раси, визнав за своїм народом право на панування над світом, а шляхом до нього - терор та винищення інших народів. У міжнародньому житті зобов'язує визнання певних абсолютних вартостей всіма народами, та засад змагу та боротьби.

Творчу функцію Української Держави в міжнародньому житті, в точному розумінні цього слова, бачимо ще В УПОРЯДКУВАННІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СХОДУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИНЦІПІ, У ВИЗВОЛЕННІ ТИХ ВЕЛИКИХ, ДРІМАЮЧИХ ТАМ ДУХОВИХ ТА МАТЕРІАЛЬНИХ ЕНЕРГІЙ, ТА В ПРИБОРКАННІ РОЗКЛАДОВИХ СИЛ, ЯКІ ЗВІДТИ ЗАГРОЖУЮТЬ ЛЮДСТВУ.

"Москва та СРСР загрожувати будуть Європі та світові так довго, доки будуть панувати над Україною, і навпаки - їхні сили можна підірвати докорінно через усамостійнення України... Вільна Україна - це символ тривалого суспільно-політичного ладу та основне звено здорового укладу міжнародніх сил". (З зовн.-політич. тез Жовтнев. Конференції ОУН).

Відродження Української Держави - це не тільки об'єктивна konieczність великого процесу світової історії, А ЦЕ, ПЕРЕДУСІМ, ЖИТТЄВА ПОТРЕБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Українська Держава, що існувала в Княжій Добі та за часів Козаччини, впала під ударами ворогів. Але упадок держави, що великим тягарем відбився на народі, не зважаючи на найбільші зусилля окупантів, не викреслив з лиця землі українського народу, - навпаки, він, дійшовши до найбільшої своєї духової та матеріальної руїни, почав знову підійматися. З культурного, несміливого процесу в ХІХ столітті, приходять в першому десятиріччі двадцятого століття відродження політичної роботи, щоб могутнім струменем заповнити всі ділянки життя та оформитися в Українській Державі 1918-20 років.

Хоч Українська Держава по першій світовій війні впала жертвою обману та наїзду своїх сусідів, що використали всі її внутрішні слабості, та процес росту й зміцнення українського народу йшов нестримно далі. Він виявився в перших повоєнних роках запеклою боротьбою проти окупантів, а згодом, на Центральних та Східних Землях, під більшовиками, розгортається в могутній культурний рух, який, завершений ідеологічно у Хвильовизмі, знаходить відгук у всьому Советському

Союзу: Розбитий безпошадно Москвою, яка розстрілює сотки української інтелігенції, а тисячі засидає на смерть та карання у концтабори, рід могутнім спротивом українського селянства проти насильної колективізації підіймається в добу першої більшовицької п'ятирічки.

З глибин народу, протягом останніх двадцяти років, виростають на всіх українських землях підпільно-революційні лави, що збройною боротьбою засвідчують волю українського народу до самостійного життя.

І коли під кінець тридцятих років здавалося, що всі самостійницькі зусилля на Центральних та Східних Землях погасли від стрілів дикого окупанта, то восени 1941 року хвиля ДУХОВОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ заливає знов український чорнозем. Виключно силами українських рук здвигаются школи, середні та високі учбові заклади, Українська Академія Наук, театри, "Просвіти", організації молоді, професійні об'єднання, робітників та інтелігенції, преса, видавництва, адміністративне та господарське життя. Відроджується релігійне та політичне життя, підіймаючи зі сну широкі народні маси. А по кількох місяцях організації своїх сил український народ через СВОЇХ КРАЩИХ СИНІВ МУЖИКО СТАВИТЬ ЧОЛОС НІМЕЦЬКОМУ ОКУПАНТОВІ, який хоче побудувати в Україні свою колонію та впровадити нове рабство.

Отже, Український Націоналізм ставить своїм завданням не здійснення нежиттєвої теорії, а завершення великого процесу відродження українського народу у власній державі. Його ціль здійснити те, що живе в серцях народу і на що він складає в цілі гекатомби жертв. Його "імперіялізм" у тому, що він для українського народу ЖАДАЄ ТОГО САМОГО СВЯТОГО ПРАВА НА САМОСТІЙНЕ ЖИТТЯ, яке сотні років мають інші народи та з якого вже зараз користаються деякі, недавно колоніальні, народи.

Для наших історичних ворогів Самостійна Соборна Українська Держава є реакцією. Це є зовсім зрозуміле з погляду їхньої імперіялістичної політики та загарбницьких інтересів. Їм не хочеться добровільно зректись визискування українських сировин та української робочої сили. ТОМУ ВОНИ ПРОТИ НАС, І ТОМУ ОЧОРНЮЮТЬ НАШ РУХ, зв'язують його з різними непрогресивними рухами та стараються різними шляхами його скомпромітувати й знищити.

Для інших народів, які безперервно живуть у своєму державному організмі, слово "націоналізм" належить до історичного минулого. Це був для них час, коли вони формувалися, як суцільне духове, політичне та господарське тіло, і елементи виробленої одноцілої спільноти лежать уже глибоко в їхній крові, способі думання та життя. Вони заняті зараз внутрішніми питаннями, які ми зараз загально називаємо соціальними. Тому в їхніх програмах наголошується передусім оте соціальне, що займається якнайбільш справедливим відношенням поміж одиницями й станами у власній державі. Ми кладемо натиск на "націоналізм", "націю" і "національне" не тому, щоб вертати у світі той час, який державні нації вже давно пройшли, а ЩОБ ОСТАТОЧНО ЗАКРІПИТИ НАШУ НАЦІОНАЛЬНУ ОКРЕМІШНІСТЬ У ФОРМІ ВЛАСНОЇ ДЕРЖАВИ, ТА ЗДОБУТИ ДЛЯ СЕБЕ ОСНОВНЕ ПРАВО КОЖНОГО НАРОДУ.

У нас національне питання щільно зв'язане з соціальним, і створення Української Держави є передумовою побудування найбільш прогресивного суспільного ладу. В Україні немає великих приватних підприємців чи поміщиків, що висмоктують кров та піт українського народу, українського робітництва, але в Москва, яка держить у своїх руках усю українську землю, всі верстати продукції та всі ключеві позиції політично-

го та суспільного життя. Московський більшевизм накидає насильно нації Шевченка, з його ідеалом "Україна без холопа і без пана", Україні з свободолобивими козацькими традиціями, свій одноманітний стиль життя колективного. Більшевизм підступно відібрав у українського народу його кєрвавицю-землю і зробив з нього колгоспного раба, вільних хліборобів і робітників перемінив у наємних безвольних невільників. Один проти одного стали два цілком різні світи. Світ веселого різноманітного степу проти одноманітності та суворости тайги, українське завітчане село проти московських колективів, віра в Провидіння проти фаталістичного призначення людини, культ свободи - проти поліційного деспотизму.

Національне визволення стає життєвою konieczністю українського народу, щоб закріпити за ним основні політичні права, його стиль та спосіб життя. Вона виникає, як змагання між московським більшевизмом та виробленими традиціями української землі за основи соціального ладу. Те, що для нас є реакційним, для червоної Москви є прогресивним. І коли сьогодні до взаємовідносин між московським більшевизмом та Україною застосувати твердження марксизму, що національне - це форма, а соціальне - це суть, то побачимо, що те соціальне, чи, гостріше сказати, матеріальне - є зовсім протилежне та розбіжне між ними. Воно ще більше загострюється та зростає між ними, коли червоний Кремль переходить свідомо до традицій московського імперіалізму і розбудовує цей імперіалізм та його позиції в ССРСР на духовому, політичному і господарському відтинку.

Тому й програма Українського Націоналістичного Руху, що є кличем до найбільшого розгортання та зосередження українських сил в переломові роки української історії, є рівночасно глибоко соціальною. І це не тільки тому, що вона забезпечить основні життєві права громадянина Української Держави; вона носить на собі позначки тих борців, які згинули в боротьбі проти гніту та визиску під час наших визвольних змагань 1917-20 років, в добу воєнного комунізму, в час індустріалізації й колективізації. Оця боротьба, що героїчними та трагічними картинами дістається в кров та свідомість нашого селянина, робітника та інтелігента, глибоко відбивається в наших програмових заложеннях. Всі тонкощі виробленого соціального чуття та соціальної справедливости складаються на те, що, поборюючи зараз в Україні вибухлу систему більшевицького державного капіталізму та всі класові експерименти комунізму, відкидаємо рівночасно можливості приватно-капіталістичного визиску людини людиною. Прагнемо до повалення більшевицького устрою не для того, щоб робити крок назад і вичаровувати минулі соціальні епохи чи ті, що на наших очах відживають серед різних народів свої останні дні, але щоб здійснити найбільш прогресивний лад, за який бореться український народ та до якого прямують здорові культурні народи.

Отже, програма Організації Українських Націоналістів оперта, під оглядом національним та соціальним, на тих суспільно-політичних процесах, які не тільки проходять в Україні, але також і в усьому світі. Будучи в своїй основі суто українською, тобто такою, що впливає природньо з потреб та стремлень українського народу, вона іде по лінії великих світових процесів та логіки розвитку подій. І під їх кутом вона є творчим, глибоко продуманим та яскравим образом нового, кращого світу грядущих десятиліть.

Якою має бути Українська Держава за програмою Організації Українських Націоналістів?

Вже вище було сказано, що Українська Держава має бути оформленням та оборонцем потреб українського народу та має відповідати його формам і змістові життя. Тому ми відкидаємо, як чужий і ворожий українському народові, суспільно-політичний устрій, який накинув йому московський більшовизм. У цьому ми найбільш безоглядні та непримиримі. Ми також не захоплюємося іншими чужими суспільно-політичними формами життя, які є виявом способу життя чужих народів, виявом їхніх духових, матеріальних і політичних потреб. Тому то й ненавидять нас ті, які хочуть продовжувати в Україні, чи здійснювати чужі суспільно-політичні системи.

Український Націоналізм стоїть на становищі, що суспільно-політичні форми є мінливі, та що вони мусять відповідати вимогам життя національної спільноти в дану добу історичного розвитку та створювати передумови для соціального і міжнародного прогресу. А в житті народів протягом останніх десятиліть назріли такі великі переміни в способі життя народів, що суспільно-політичні устрої, які ще недавно були найбільш прогресивними, стають сьогодні нежиттєвими і творять основу для всіх протиріч наших часів.

Відкидаємо чужі, чи перестарілі суспільно-політичні устрої ще й з інших міркувань. Не хочемо творити в Україні передумов для розросту чужих господарських чи політичних впливів, бо це перекреслило б ті мільйони наших жертв, які український народ склав у боротьбі за свою політичну свободу, та які зараз складає і складатиме тоді, коли світ знов занепаде пожежами війни.

Основним двигуном усього суспільно-політичного життя Український Націоналізм уважає нарід - націю. Отже, не монарх, що набуває свої політичні права з свого походження, з королівського чи княжого роду, і не класа, що вириває, як диктатор із знищення інших станів, але сам нарід у своїй цілості має бути підметом і творцем своєї долі.

Ця засада не є новою. Вона хвилювала людські уми ще в середньовіччі і стала основною частиною засад народоправства, проголошених під час Великої Французької Революції. Але в практиці життя західноєвропейських демократій влада перейшла не на цілий нарід, лиш на його господарсько сильнішу частину, яка зосередила в своїх руках ключеві позиції господарського та політичного життя держави. Український Націоналізм, нав'язуючи до традицій народоправства, хоче повернути йому його чистий, невідірваний зміст, та створити для нього політичні і господарські передумови.

Для збереження влади народу і забезпечення його перед пануванням олігархії або класової чи одноособової диктатури, Український Націоналізм обстоює принцип розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу і судову.

Законодавча влада, що має бути в руках представників усього народу, має давати основні рамкові закони, які нормують усі ділянки народнього життя та всі виконавчі органи державної влади. Кожен громадянин Української Держави буде мати право вибирати послів до українського парламенту (Державної Ради) шляхом загального, прямого, рівного і таємного голосування.

Але практика політичного життя в деяких демократичних державах та в СРСР показала, що найбільш прогресивне право виборів не вистарчає

для того, щоб забезпечити повний вияв народньої волі. У народів, політично слабо вироблених, вибори, оперті на змагання різнородних партій, перетворюються дуже часто в купівлю і продаж голосів на внутрішніх та інтернаціональних політичних біржах. В СРСР, у системі панування однієї партії, вибори перетворюються в формальність віддання голосів на кандидатів, яких висуває одна політична група, що ніяк не віддзеркалює бажань усього народу.

Взявши під увагу багатий чужий досвід та всю складність українського партійного життя в 1917-20 роках, Український Націоналізм стоїть на становищі, що право визначати кандидатів у виборчих округах будуть мати не представники політичних партій, а Ради професійних об'єднань станів суспільних. Так побудована Державна Рада буде виявом не випадкових партійних спекуляцій чи бльокувань, а віддзеркалюватиме творчі верстви народу.

Відкидаючи бешкетування партій при творенні верховних органів держави, та всяке політичне насильство однієї партії, наша Програма бореться одночасно панування однієї соціальної групи над другою. Вона стверджує штучність теорій про панування клас, і одні з них, які мають своє коріння в старовинному та середньовічному світогляді, відкидає, як віджилі, в архіві історії, а другим, опертим на нездорових суспільно-політичних та господарських відносинах, виповідає безпощадну війну у власному національному організмі.

Як розв'язує Український Націоналізм питання класової боротьби та однокласового панування?

Видатний теоретик українського націоналістичного руху Микола Сціборський писав: "Розглядаючи націю, як живе, суцільне, хоч і різноманітне у своїх складових частинах, єство, вона (націократія - панування всього народу, прим. наша) розв'язку соціальних проблем переносить у площину національної солідарності, що, визнаючи пріоритет (першенство) інтересів нації - держави над інтересами окремих груп, висуває принцип надкласовості. Здійснення НАДКЛАСОВОЇ СОЛІДАРНОСТІ можливе лише на базі пристосованої до неї господарської системи. Стверджуючи, що ні капіталістичний, ні комуно-соціалістичний устрій не мають необхідних для цього прикмет, націократія розбудовує власну громадську систему, де різноманітність стимулів економічної діяльності та інтересів окремих соціальних груп узгіднюються і врівноважуються пляновим втручанням держави, що паралізує переростання господарських засобів у антидержавні фактори та регулює справедливий розподіл національного доходу між усіма продукуючими верствами нації". (М. Сціборський. - Націократія, Париж, 1938 р.).

Стверджуючи, на підставі наукового матеріалу та точного слідження за суспільним процесом, переходовість гострої класової боротьби на тлі особливих економічних відносин, які назріли у зв'язку з великою технічною революцією в ХІХ столітті, наш Рух сягає до самого коріння зла. На місце большевицької соціалізації чи удержавлення всіх засобів продукції та системи розподілу їх, що зносять цілковито приватну ініціативу та створюють передумови для державного капіталізму; на місце галапасницького господарювання людини, яка, маючи в своїх руках продукційні засоби, робить з робітників предмет для свого збагачення, Український Націоналізм висуває поєднання приватної ініціативи з вимогами національної спільноти. Приватне господарювання має вкладатися в загальні рами державного пляну та відповідати

вимогам соціальної справедливості. Таку економічну систему має творити пов'язання приватної власності та економічної свободи з пляном та контролем держави і поділу господарських впливів між державою, кооперативом і аддиктаром.

У застосуванні до теперішніх державно-капіталістичних відносин в Україні це означає, що ЗЕМЛЯ І ПРОМИСЛОВІ ВАРСТАТИ ПРАЦІ МАЮТЬ СТАТИ ПРИВАТНОЮ ВЛАСНІСТЮ. Там, де не вистачає сил однієї людини чи родини для виконання продукції, мусить бути застосована групова власність та кооперативне ведення підприємства. У цьому випадку кожна людина, що працює на даному підприємстві, має стати його співвласником та діставати пропорційний дохід з доходу всього підприємства. У власності держави та міст залишаються тільки підприємства, які мають особливе значення для всього народу, чи, зокрема, ті, від яких залежить справне діяння всього господарського життя -- банки тощо.

Розв'язуючи таким способом господарське питання, Український Націоналізм ліквідує основи для класової боротьби та панування однієї класи, і будує новий уклад суспільного життя. Цей уклад він додає у співпраці всіх творчих продукуючих станів у рамках нації -- держави. Згадуваний вище М. Сціборський накреслює будову нової спільноти так:

"Всі органічні клітини суспільства (виробничі групи) будуть зорганізовані в синдикати (спілки) відповідно до своєї професії, праці і господарських функцій. Основними групами, що репрезентуватимуть у синдикатах інтелектуальну та фізичну працю нації, є: продукуюча інтелігенція, поділена на різні фахові підгрупи (учені, техніки, педагоги, літератори, лікарі, службовці і т.п.); робітництво всіх родів продукції й транспорту, різних виробничих категорій; селянство та сільсько-господарське робітництво; ремієники... Організуючи представників конкретних фахів і професій на місцях (у містах, промислових і сільських осередках), синдикати окремої виробничої категорії сполучатимуться, згідно з адміністративно-територіяльним поділом і принципом вертикальної централізації, у вищі об'єднання -- синдикалістичні союзи. (Так, для прикладу, професія лікарів матиме місцеві синдикати, що об'єднуватимуться далі в повітові й краєві союзи -- аж до загального державного "Центрального Союзу Синдикатів Лікарів"; подібно творитиметься Центральний Союз Синдикатів Робітників Гірської Промисловости і т.п.). Синдикати та союзи їх у своєму внутрішньому устрої користуватимуться відповідними автономними правами (вибір керуючих органів, членська ініціатива тощо); ця автономність має забезпечити об'єднанню у них виробничим групам суспільства основи здорової самодіяльності, а самі синдикати будуть перетворюватися в школу національно-політичного, громадського та професійного виховання членських мас". (Націократія, Париж, 1938 р.).

Свою суцільну програму дає також Український Націоналізм у будові виконавчих органів та всього політично-державного апарату держави.

Вона впливає з нашого світогляду, що основою суспільного, духового та політичного життя уграє націю, а державу лише зовнішньою формою всіх діючих сил народу та організаційною зовнішньою формою їх вияву. Тому Програма Українського Націоналізму відкидає диктатуру одиниці чи класи, яка відділяє пануючих від мас народніх. Диктатура така, відірвавшись від народнього ґрунту, позбавлена допливу свіжих народніх сил і унеможливує виховання всебічно розвинутих, ініціативних та творчих людей, а вияв народніх сил та енергії замінює бездушною покірною бюро-

кратією та поліційним терором. Але з другого боку - не можна ролі державної влади звести до ролі нічного сторожа для окремих людей, та відібрати від неї можливості опановування відосередніх, шкідливих для народу, елементів. КОЖНИЙ ТРИВАЛИЙ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЛАД ВИМАГАЄ ПЕВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ПОРЯДКУ.

Відкинувши панування однієї людини чи групи на підставі кровного, класового походження, чи матеріальної сили, створивши через організацію суспільности та господарського життя передумови для росту сильних індивідуальностей, Програма Українського Націоналізму будуватиме політичну владу на принципах АВТОРИТЕТУ ПРОВІДУ ДЕРЖАВИ, ЄРАРХІЇ ПРАВ, ЩО ВИПЛИВАЮТЬ З ЇЇ ОБОВ'ЯЗКІВ, ТА НА ВИСОКОЇДЕЙНІЙ ДИСЦИПЛІНІ ПРАЦІ І ТВОРЧОСТІ.

У будові виконавчих органів доплив свіжих народніх сил має забезпечити широко розгалужена самоуправа країв, округ та громад. Але рівночасно, для збереження національної цілості, центральні виконавчі органи будуть мати на всіх адміністративних щаблях загально-державні адміністративні господарські та інші установи, які виконуватимуть доручення згори. Для вироблення авторитету державної влади, та щоб посилювати скоре діяння державного апарату, Програма Українських Націоналістів обстоює великі повновласті для Голови Держави. Голова Держави, - вибраний Національними Зборами, які складатимуться з Державної Ради (парляменту), представників синдикатів і краєвих рад, - має мати широкий обсяг влади.

"Голова Держави, - пише М. Сціборський, - керувати буде країною, репрезентуватиме її назовні, являтиметься Верховним Вождем її збройних сил, матиме право законодавчої ініціативи, розв'язання Державної Ради і вета її ухвал на означених конституцією підставах. Він являтиметься одночасно Головою Державного Уряду, і своєю волею призначатиме державних секретарів (міністрів) як із складу Державної Ради, так і з поза неї. Державні секретарі відповідатимуть за свої уряди не перед Державною Радою, а перед Головою Держави, і уступатимуть із своїх постів на його наказ". ("Націократія", Париж, 1938 р.).

Такі великі функції Голови Держави відповідатимуть не тільки вимогам сильного національного авторитету, а також тим складним положенням та завданням, перед якими стоятиме Українська Держава в перші роки своєї розбудови. В інтересі українського народу лежатиме органічне згуртування українських сил довкола сильної індивідуальности та створити їй можливість скорих і рішучих кроків.

" " " " " " " " " " " "

" " " " " " " " " " " "

" "

К О Н С П І Р А Ц І Я

Ворог має до свого розпорядження спеціальні формуції своєї служби, має шпигунство - розвідку й інформацію, має гроші і пропаганду, має в'язниці і владу, всі засоби зв'язку і техніки (підслуху), модерну зброю і мільйони агентів та службовиків - усе те він кидає на знищення підпілля та політично-революційного руху, який загрожує його інтересам і безпеці. Але він не може досягти успіху, коли підпільна політично-революційна організація буде побудована на здорових конспіративних засадах, на досконалій конспірації праці та членів, та на розумних, здорових і ідейних моральних основах.

Тому конспірація - це секрет успіху нашої боротьби.

Добра конспірація ще не значить бездіяльність - це лише правильне ведення підпільної роботи. Той, хто виправдує свою безчинність конспірацією, не є конспіратор, а боягуз. Від доброї конспірації в практиці до страху - лише один крок. Тому добрим конспіратором є той член організації, який мудро та хитро, але при тому й відважно і безперервно виконує призначену йому роботу, вважаючи, щоб вона мала успіх там, де треба, а зовсім не звертала уваги тих, хто чигає на її розконспірування.

ВТЯГУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ

Найбільша небезпека загрожує організації в час приймання нового члена в ряди підпілля. Не кожна людина, навіть загалом добра, здатна до конспіративної роботи. Треба шукати до підпільної роботи відповідних людей: чесних, характерних, твердих, мудрих. Не оцінювати кандидатів по словах чи по заявах, а по ділах. Балакунів і вальків вистерігатися, як вогню.

До нових членів, яких бажається втягти, треба підходити дуже обережно, бо хто раз відкриє своє обличчя справжнє перед кандидатом, той уже назавжди попадає в залежність від нього. Коли ви вирішили втягти когось у кандидати організації, то ви мусите бути принаймні на 99% певні того, що він не відмовиться, а витримає всі проби. Хто на швидку руку поширює організацію, той нічого путнього не зробить. Тому тих, яких задумете втягти, треба наперед добре пізнати і обсервувати.

Членами можуть бути тільки вибранці, найкращі, найхарактерніші, найздібніші, найвідважніші. Підпільна організація - це не товариство, чи кооператив, до якого вступити і з якого виписатись можна кожному, коли це йому подобається. Хто раз вступив до підпільної організації, тому повороту вже немає, він, знаючи про інших членів і маючи в своїх руках долю і життя своїх товаришів і друзів, мусить вибирати - або активно продовжувати боротьбу, або згинувти від кулі ворожої, або таки своєї.

У випадку, коли вам намічений кандидат відмовив вступити до організації, ви його остерігаєте перед охотою зради таємниці і подаєте йому до відому кару, яка його стріне на випадок, коли б він вас зрадив.

Вистерігатись перед самолюбями, кар'єристами, хвальками, балакунами, людьми сентиментальними і м'якими, невитривалими і нечесними.

ЯК УНИКНУТИ ПРОВOKАТОРА

Ворог усіма засобами буде пробувати вас знищити і розкласти з середини. Він буде слати своїх агентів і провокаторів у наші ряди, які будуть провокацією і зрадою таємниць ламати наші ряди. При тому вдавати вони будуть найбільш активних і відважних членів. Маючи те на увазі, добір нових членів мусить провадитися не на підставі їх більшої чи меншої часової активності, а за принципом довготривалого дстеперітнього нагого з ними знайомства, їх обсервації і проб. Так само і членів, які вже є в організації, треба провіряти, а не безкритично довіряти їм, даючись виводити в поле їх активністю, їх заявами і фразами. Усіх членів, які багато говорять про себе, про свої подвиги, про своє героїство і заслуги, про свою відвагу, тим більше мати на увазі і провіряти, чи вони в практиці справді такими є.

ГОЛОВНІ ЗАСАДИ КОНСПІРАЦІЇ

М о в ч а л и в і с т ь - першим і основним моментом конспіративної поведінки є поста точка декалогу, яка наказує: "Про справу не говори з ким можна, лише - з ким треба". Про справу треба говорити лише те, що потрібне там, де це є потрібне, і до того, до кого це є потрібне.

Т в е р е з і с т ь - найбільший ворог конспірації - це горілка, яка розв'язує язик і затирає ясне почуття відповідальності і меж дозволеного і недозволеного. Тому кожний мусить пам'ятати, що піяка до підпільної організації приймати не вільно, і що піяка з підпільної організації треба якнайскорше виключити. Щоб не створювати собі не вигідних ситуацій, де всі разом п'ють (наприклад, весілля), треба такі нагоди обминати.

Також **з а к о х а н і** люди люблять розповідати своїм найдорожчим про свої подвиги, та в той спосіб зраджувати таємниці організації. Людей таких треба на певний час тримати здалека та не доручати і не інформувати їх про важливі справи, які вимагають строгої конспірації.

Люди **н е р в о в і**, **г а р я ч к о в і**, **т е м п е р а м е н т н і**, **н е с т р и м а н і**, часто в своєму афекті забувають, що вони говорять. Тому таких людей треба теж обминати.

Мовчаливість не лише в словах, а й у ділах, у письмі, в поведінці. Членам підпільної організації заборонено писати спогади, щоденники, широко кореспондувати, писати чи дописувати в легальній пресі, бо тоді вони дають багато підстав і точок для розконспірування себе і постановки справи.

С к р о м н і с т ь; члена-підпільника повинна характеризувати скромність. Він повинен на кожному кроці звертати на те увагу, що за кожним його словом, за кожним його кроком стежать. Тому він не повинен хвалитись і звертати на себе увагу, старатися добувати педне для своїх відомостей, тощо, бо це все наводить ворогів на шлях його розконспірування. Гоштанлерів, хвальків, кар'єровичів - немає для них місця в підпільній організації. Вони скорше чи пізніше закопають її - або своєю дурнотю, або своєю легкодушністю.

Коли двоє інших членів розмовляють між собою, йому не треба підходити і підслухувати, бо видно, що йому це не потрібно знати,

, коли вони осторонь про щось розмовляють. Як член організації, він повинен знати тільки, що треба йому знати. Знати забагато в організації - це завжди подвійна відповідальність і подвійна небезпека. Член рядовик знає лише свого зверхника, з яким зустрічається, та тих своїх товаришів, з якими спільно співпрацює та вчиться. Він не може знати, хто є провідником його зверхника. Він не повинен тим інтересуватися. Коли член виказує в тому напрямі заінтересування, треба мати його на строгой обсервації - чи не має він заміру довідатися тайни, щоб її потім зрадити. Таких членів треба якнайшвидше ізолювати і строго доглядати. Зверхник із свого боку не сміє оповідати своїм підкомандним, хто є його провідником і розповідати їм про справи, що їх член рядовий знати не потребує. Хто був уже раз на допитах, той знає, як зле в слідстві знати забагато справ. Тому скромність у своїй поведінці і виступах і в своїх функціях члена - є надзвичайно важлива прикмета і вимога конспірації.

З р і в н о в а ж е н і с т ь; холодний спокій, т. зв. "зимна кров", зрівноваженість - це дальша вимога конспірації. Член організації мусить бути завжди опанований, холоднокрівний, мусить уміти себе тримати міцно в руках і вміти цілком володіти собою. Мусить сталити нерви, гартувати свою психіку, не даватися вивести з рівноваги. Такі прикмети рідко бувають часом про життя і успіх акції, коли в відповідний момент уміється затримати холодну кров і зрівноважено не зрадитись ні зворушенням, ні плутанням відповідей, ні ніяким зовнішнім об'явом того, що поналося в прикру ситуацію. Часом, наприклад, є випадковий трус. Від того, як тримає себе той, у кого трус роблять, залежить - чи підозріння на нього скріплюється, і тоді його арештують, чи, навпаки - підозріння не оправдується, і його лишають на волі.

С м і л и в і с т ь, **в і д в а г а**, **р і ш у ч і с т ь**, **г о т о в і с т ь**; кожної хвилини, коли треба прийняти бій - це дальша вимога конспірації. Ці прикмети треба ндекати в собі, бо, від них залежить успіх конспіративної акції. Коли хтось, скоро зорієнтувавшись, зразу рішений діяти, може врятувати себе, інших та цілу справу перед наслідками. Коли хтось буде роздумувати, вагатись, би-казувати нерішучість, може втратити важливий і дорогий час і залишитися в ситуації, з якої вже нема виходу.

Т о ч н і с т ь; дальшою підвалиною правильної конспірації є точність. Підпільна організація мусить бути досконало наставленим годинником. До хвилини мусить бути точно побудоване - і життя, і праця. Часами спізнення кількох хвилин рішає про успіх акції та безпеку членів. Тому і зустрічі, і звіти, і поодинокі пляновані, чи заповіджені акції мусять бути обдумані до хвилини точно і до хвилини точно виконані. Неточна людина не може бути членом організації. Провідник, що потурає спізненням, руйнує організацію, бо спізнення - це невиконання наказу, а наказ в організації - це свята річ. Точність треба розуміти докладно. Дуже часто приходять на означене місце півгодини зазкоро до призначеного часу. Це добре на залізничній станції до поїзду, щоб не спізнитись. Але в підпільній організації точність - значить прийти ні зарано, ні запізно.

М е ж і п о і н ф о р м о в а н о с т и; провідникові не вільно представляти всього пляну роботи своєму підкомандному. Він нака-

зує чи представляє лише певну частину - ту саме, яку має виконати даний член. Завелика поінформованість усіх членів про всі справи (очевидно, тут не входить в рахубу справа пропаганди, програми, ідеології, світогляду), може спричинитись до легкого розконспірування її. Кожен член має знати лише стільки, скільки потрібно для того, щоб він успішно міг виконати своє завдання.

ГОЛОВНІ ЗАСОБИ КОНСПІРАЦІЇ

1. П с е в д а ч л е н і в. Члени підпільної революційної організації - це безіменні солдати своєї Батьківщини та безіменні вояки націоналістичного руху. Кожен член, з моменту його вступу до організації, одержує псевдонім, або просто п с е в д о.

Псевдо може бути стаде, або лиш тимчасове - в тому випадку вживається найчастіше лише певного номера. Псевдо не повинно нагадувати ані справжнього імені, ані не повинно бути побудоване на принципі контрасту. (Прим. справжнє прізвище Вовк - псевдо Вовчук, бо це нагадує так само справжнє прізвище; Біляк - псевдо Чорний). Псевдо не повинне бути задовге або незрозуміле, дивачне, бо тоді його тяжко запам'ятати, а крім того, своєю дивачністю звертає воно увагу на те, що воно не є справжнім прізвищем. Псевдо повинне все таки бути назвою, в українській мові вживаною і неразв'язною. (Прим. не вживати Мелхіор, Набукаднезар чи т.п.). Крім псевда, треба собі придбати ім'я і по батькові.

Псевда треба міняти по кожному арештуванні одного з товаришів, що знали ці псевда - байдуже, чи він вийшов із тюрми, чи ні.

Псевдо - це не є вже власність члена, а власність організації, тому не вільно їх уживати, ані ними користуватися в приватному житті, в підписах на листах і заявах, підписувати книжки, вирізувати на дощечці, чи щось подібного. Псевдо члена може знати лише він сам, його зверхник, його підкомандні та члени звена.

Один член може мати два або й більше псевд. Інше псевдо вживається для своїх підкомандних, а інше для свого зверхника. Зверхник мусить знати обидва псевда.

Для легшого і кращого запам'ятання можна вживати певну систему псевд. Прим. провідник округи всіх із округної Е називає псевдами історичними (Кривоніс, Чорнота, Богун, Нечай, Дорошенко), всіх із району називає псевдами з родини звірів (Вовк, Крук, Лис, Борсук), а всіх із звен називає псевдами різно - до того придуманими.

2. П с е в д а т е р е н у. Організаційний поділ терену повинен бути теж в організаційній внутрішній мові і вжитку іменованих псевдами. Назви місцевостей вживається звичайно (Новосілки, Рудки, Тарасівка, Коростень тощо). Назви районів - псевдо на основі однієї з назв місцевості. Те саме - назви округи чи інспекторату, терену. Прим. - район Борщівський, Лупківський, Звенчицький, округа - Коломиїська, Здолбунівська і т.д.; інспекторат - Чернопорський, Лемківський, Гуцульський тощо.

3. К л и ч к и. Другим засобом конспірації, а рівночасно засобом, що лучить члена з організацією, є к л и ч к а, або пароль. З хвилини прийняття людини в ряди членів організації, їй подається, зглядно з нею умовляється кличку, яку член, не записуючи

ніде, мусить вирчити напам'ять. Кличка - це ворота, крізь які член організації має можливість входити в середину життя організації та підійти, але рівночасно кличка - це найдорожча таємниця в організації, бо, виявлена, дає також ворогові можливість дістатися також до організації. Тому клички треба берегти, як зіниці в оці. Кличку треба знати напам'ять. Кличка може бути, залежно від того, для якої цілі, одноразова і часова. Залежно від того, для кого вона призначена, може вона бути індивідуальна і збірна.

К л и ч к а о д н о р а з о в а. Коли хочеться умовити когось із незнайомим йому особисто, тоді умовляється їх за допомогою одноразової клички. Кличка така мусить бути так побудована, щоб за її допомогою інший член міг зв'язатися з незнайомим йому іншим членом без будь-яких труднощів і сумнівів. Кличка така складається з трьох умовних знаків: 1. Розпізнавчий знак (або розпізнавчі знаки), 2. Виклик і відгук, 3. Властива кличка.

1. Розпізнавчий знак може бути: точно подана адреса, професія, опис особи (ріст, волосся, убрання, спеціальні знаки), а коли це на вулиці, то умовлений розпізнавчий знак (прим. газета в лівій руці, перев'язаний мізинний палець лівої руки, права рука в кишені, тощо). Розпізнавчі знаки мусять бути здалека помітні, природні, усуправедливлені, прим., не можна тримати парасоль над головою, коли немає дощу. Увечері чи вночі найкращі розпізнавчі знаки - це акустичні знаки, але вони мусять бути голосні, (прим. свист, кликання kota, кашель, плескання в долоні, умовлена пісня, тощо). Все це також мусить бути природне й усуправедливлене.

2. Виклик наступає після ствердження розпізнавчого знаку. Виклик повинен бути завжди логічним питанням або заявою, бо можна навіть по ствердженні розпізнавчого знаку потрапити на випадок, і тому треба бути обережним. Звичайно питаємо: "Чи немає у вас сірника?", або: "Можете мені сказати дорогу до такого то, такого села?"; "Скажіть, будь ласка, куди йдеться на таку-то вулицю?" - На виклик запитана особа повинна вам дати відгук або відповідь. Відгук, або відповідь може вже бути нелогічна, бо логічна відповідь може бути випадкова - така сама, як умовлена. Прим.: виклик: "Чи немає у вас сірника?" - відгук: "На жаль, згубив" - може бути зовсім випадковою і неумовленою людиною, і тому ми непотрібно можемо йому подати властиву кличку, яка вже викликає підозріння. Тому на попередній виклик, відгук повинен бути: "Поплили з водою!" або "Сірників я сьогодні цілий день не бачив", чи щось подібне. Коли зустрічаються вночі або в темноті, тоді по голосовому розпізнаванню (кашель, свист, тощо) треба з віддалі кількох кроків запитати: "Хто йде?" (Виклик), а відповідь повинна бути: "Мамин син!" (Відгук). Все це є вступні дії, за посередництва яких ми набираємо довір'я до особи, яку маємо зустрінути, при чому треба точно означити, котра особа подає виклик, а котра відгук.

Повне порозуміння наступає щойно по поданні властивої клички, яка складається лише з двох слів, прим.: "гай-гора", "мара-машина", "солома-саңдали". Подається їх у той спосіб, що один (перший) питається: "гай?", а другий відповідає: "гора".

Щойно по справленні основної (властивої) клички можна приступати до конспіративної організаційної розмови.

К л и ч к и ч а с о в і. Для сталого організаційного зв'язку уживається переважно часова кличка, т. зв. кличка, яка обов'я-

зує певний означений час до кожного зв'язку, поки її не зміниться, і д час, коли кличка одноразова має вартість тільки до одного зв'язку, і для наступного зв'язку треба вже установити другу кличку. Кличка часова подається рівночасно з означенням часу (речинця), який вона буде обов'язувати, прим. кличка "Канів - Крути" обов'язує до кінця лютого, від 1-го березня до кінця квітня обов'язує кличка "Мрець-могила" і т.д.

Часові клички вживається при сталому, а при тому далекому зв'язку, коли не можна частіше, чи з технічних причин, їх змінити.

К л и ч к и і н д и в і д у а л ь н і. Клички індивідуальні обов'язують тільки одну особу, для якої вона встановлена. Їх уживається найчастіше, бо вони є найбільш певні, хоч не завжди практичні. Вживається їх у тих випадках, коли ходять про дійсну дискрецію та коли ходять про контроль і можливість викриття, де знаходиться провокатор. Клички індивідуальні є звичайно часовими, у виїмкових випадках лише є одноразовими. Можуть ними бути гасла, напр.: "Кінь - корова", "табор - талан" і т.д., або числа, напр.: "41/25, 67/87" і т.д.

К л и ч к и з б і р н і. Клички збірні подається або в час якоїсь спільної акції (напр., демонстрації, сипання могил, збірний акт саботажу, збірна пропагандивна акція, політична, в час маршу, тощо), або для зв'язку даного терену (при. один район має одну збірну кличку, по якій себе розпізнають члени даного району, або члени однієї Е мають одну збірну кличку, по якій себе розпізнають). Збірні клички подається лише на якийсь обмежений час і їх треба часто змінити, бо існує завжди небезпека, що їх можуть переловити і через них вкрастися небажані ворожі елементи до організації.

К л и ч к и з а п а с н і. Крім сталих кличок (все одно - одноразових чи часових, індивідуальних, чи збірних), подається ще часто кличку запасну, головно в тих випадках, де грозить небезпека арештування. Тоді, щоби зв'язок членів не терпів перерви, і щоби члени могли себе наново віднаходити, подається кільком членам другу запасну кличку, яка стає дійсною лише на випадок арештувань. Подається тоді до відому члена, що кличка запасна є дійсна, коли в терені трапився випадок арештування.

Тому, що провідник-зверхник не може і не потребує, і не повинен зв'язуватись із кожним із своїх підкомандних і особисто полагоджувати всі справи, він може це зробити за допомогою посереднього зв'язку через зв'язкових післанців чи гінців. Для цієї цілі він установляє три роди кличок: ЗВ'ЯЗКОВУ, ТЕХНІЧНУ, ОРГАНІЗАЦІЙНУ. Кличка зв'язкова дає змогу зв'язуватись післанцеві, зв'язковому чи гінцеві із місцевою організацією. То значить, коли приходить гінець від зверхника в терен і подає зв'язкову кличку, тоді провідник терену (району, округи, тощо) зобов'язаний приймати його і вислухати ціль прибуття, без права, одначе, давати йому якінебудь звіти, розчислення, або приймати прикази, інструкції. Кличка зв'язкова доказує лише, що післанець походить від відповідної організаційної зверхньої установи.

Кличка т е х н і ч н а дає змогу зв'язатись із провідником даного терену чи даним членом для виконання даного технічного завдання (перехід через кордон, розкольпорування літератури, пе-

реведення вишколу, тощо).

Кличка організації на зобов'язує підкомандного до послуху тому, хто приходить із тією кличкою. Отже, лише на організаційну кличку муситься давати звіти, вияснення, передавати зібрані гроші, тощо, і лише від післанця з організаційною кличкою можна приймати накази, доручення, інструкції, вказівки. Наприклад, коли ви висилаєте книжки чи літературу з округи до району, то даєте гінцеві лише зв'язкову кличку. Коли ви висилаєте гінця з округи до району, щоб він там перевірив розвідку чи обсервацію одного із членів, то ви даєте йому технічну кличку, крім зв'язкової. Коли ви, однак, висилаєте когось, що має перевести перевірку району членів, касу, дотеперішню діяльність, то ви мусите йому передати, крім зв'язкової клички, ще й кличку організаційну, щойно та кличка дає право її власникові контролювати і наказувати.

Провідник, на якому щаблі організації не стояв би, не повинен знати більше кличок, як до двох своїх нижчих інстанцій. Напр.: знає лише клички до своїх підкомандних і до тих, із якими вони зустрічаються, далі ні. Тому обов'язком кожного провідника на кожному організаційному щаблі без окремого нарадування подавати всі клички своїх безпосередніх підкомандних для свого зверхника, щоб на випадок його непередбаченої відсутності (арештування, хвороба, смерть, наглий виїзд) зверхник міг чимскорше сам зв'язатися з підкомандними.

Зате суворо забороняється списувати всі клички, адреси, прізвища, тощо, які провідник одержує, як рівно ж списки членів, симпатиків чи їх псевдоніми, а все те треба вивчати напам'ять або мати так занотоване кодом, щоб ніхто того не міг прочитати, ані догадуватися, що це є організаційні таємниці. Провідник повинен цікавитися, так, як і кожний член, лише тим, що потрібне для його праці і виконання його завдань. Всяке збирання матеріялів, відомостей, тощо, нотування їх, писання широких звітів, доступних до прочитання кожному, писання щоденника, спогадів, описів із організаційної праці суворо заборонене.

ПРОВІДНИК І ЙОГО ЗНАЙОМСТВО З ЧЛЕНАМИ

Часто деякі, головню молоді і недосвідчені підпільники, коли займають якийсь ступінь, дуже цікавляться всіма членами та хочуть доконче з ними особисто бачитись і особисто видавати накази, надумавши при тому своїм правом на несконечних зустрічах та непотрібно себе розконспірують. Провідник не сміє бути самолюбом, не вільно йому робити собі самореклями, ані шукати популярности чи розголосу в членських рядах. Організація вимагає від своїх членів анонімної, тихої посвяти і жертвенности без заплати за те розголосом, популярністю чи славою. Коли провідник робить перевірку, а робити це повинен часто і строго, низових кадрів, які він мусить знати не з оповідання і звітів, але знати сам особисто, то робить він це замасковано, то значить - під різними претекстами відбуває зустрічі з членами, які організують безпосередні зверхники тих членів - чи то на прогульці, чи де на публічних сходинах, зборах, театрі, при нагідних візитах так, щоб вони навіть не знали, а навіть не догадувалися про те, що говорять із своїм організаційним зверхником. Ті провідники, що їх знає весь терен, напевно не будуть довго провадити. Такий провідник зробить багато шуму, крику, внесе гарячку, розголос, але сильного підпілля не збудує. Ворог його напевно підгляне і зліквідує.

З У С Т Р І Ч І

Найкращим і найяскравішим проявом життя й живучості організації є організаційні зустрічі; коли члени організації між собою не зустрічаються і не контактуються і це триває довгий час, то це означає, що організація тут або не діє, або замирає. Без зустрічей немає організації. Члени організації мусять між собою особисто зустрічатися, те саме і кандидати організації, лише симпатки не мусять особисто зустрічатися організаційним порядком і з членами. Думати, що можна вести працю організації лише з самими паперовими наказами, листами, чи пропагандою і словом, - це абсолютно хибно. Живої й здорової організації не дасться подумати, а тим більше поставити і поєсти без особистих зустрічей.

Але зустрічі є рівночасно найбільшою небезпекою для самого існування організації та для безпеки самих членів. Тому в організуванні зустрічей належить дотримуватись саме засад найбільшої й найстрогішої конспірації. Небезпека бо лежить не в самій зустрічі, а в неправильному, небалому, ледачому чи нерозумному її підготованні і переведенні. Отже, зустріч треба, насамперед, добре підготувати, дотримуючись у тому суворо засад конспірації.

Добро конспіративно підготовлена зустріч мусять узгляднити такі моменти: 1. Час зустрічі; 2. Місце зустрічі; 3. Повну кличку; 4. Алібі; 5. Запасну зустріч; 6. Справу.

1. Ч а с з у с т р і ч і треба узгоджувати з нормальним природним ритмом та проявами життя. Ніч справді дає певну свободу і зберігає більше, як день, перед людським оком, але вночі діє своєрідний "закон ночі". Ніч має вуха, голос уночі розходиться лункіше й сильніше; тому звертати увагу на шепіт. Вночі подає на ходжених стежках; а це більше в підозрілих місцях (в лісі, хащах, у чистому полі, тощо) гуртка людей наводить підозріння. Але і перше і друге не таке страшне для тих, хто мовчить чи вміє розорити і ходить неходженими стежками. Хат найбільше ворог пильнує звечора, в білий день, в розгарі праці не звертає на них більшої уваги. Вдень натомість око сусіда найбільше цікавиться тим, що діється у хаті сусіда. В місті найкраща зустріч ранком, коли всі поспішають на працю, зате ранком недобре заходити до хати приятеля, а краще зустрічатися з ним на вулиці, бо ранні візити, звичайно, підозрілі і звертають на себе увагу. Також ранком чи в робочий час недобре умовлятися в парках чи на пляжі, а краще це робити по обіді у відпочинковий час. Конспірувати треба не лише себе, але й того, з ким умовляємось. Тому треба подавати час і точно приходити, а не примушувати себе нештовібно вичікувати. Треба подавати час, який найдовше можна вичікувати. В місті цей час не повинен вносити більше 10-ти хвилин. Кожне чекання на вулиці звертає на себе увагу, а крім того суперечить точності - одній із римог конспірації та культурного виховання. Зустрічі організаційні не повинні довго тривати, особливо зустрічі на вулиці. Справу треба погодити коротко, ділово, і розходитись.

2. М і с ц е з у с т р і ч і. Важливим моментом правильної конспіративної зустрічі є її місце, в якому вона відбувається. Найчастіше з ним точна адреса людини, у якої вона має

відбутися, отже помешкання. Тоді треба звернути увагу на те, щоб під час розмови не було когось із чужих у кімнаті, щоб ніхто не підслухував, отже говорити тихо, щоб візита в домі була в якийсь спосіб оправдана, а не викликала підозріння.

Більше непорозумінь і небезпек буває при означуванні місця зустрічі на вулиці, за містом, у полі, чи в лісі. Тоді треба дуже докладно означити місце, щоб не було найменшого сумніву щодо правильності його. Коли то вулиця, то треба точно означити місце, правильну назву вулиці, докладний номер будинку, під яким (коло якого, напроти якого, за яким, у подвір'ї якого, тощо) треба чекати; описати цей будинок і його оточення. Коли це площа, бульвар, парк, город, чи щось подібне, то треба докладно це місце описати (подати характеристичні об'єкти: пам'ятник, замітний будинок, дерево, тощо), докладно означити напрямок ходу. Не треба вибирати таких улиць чи місць, де містяться якісь державні, військові чи поліційні інституції, бо там завжди стежить охорона (поліція, найчастіше - тайна), але і недобре ховатися без причин по дірах, закамарках і підозрілих місцях, бо там скоро звертається на себе увагу мешканців.

В малих містечках просто заборонено зустрічатися на очах маси, напр., у кіні, театрі, коло церкви, ще до того по виході з богослуження, тощо. Місце зустрічі треба визначити там, де є найменше підозріння на те. Місце зустрічі треба визначити точно і його описати, щоб не було сумнівів так, що той, хто йде на це місце, не мусів би інформуватись у прохожих і розпитувати про нього, а йшов прямо, як старий уже бувалець на тому місці. Каригідним є влаштовувати зустрічі на тих місцях, що стали вже розконспірованими або ворогом, або звичайними людьми. Для підпілля однаково небезпечний ворог, як і непоінформований і незобов'язаний до таємниць звичайний собі громадянин, бо цей останній цілком неспішно і в добрій вірі поширить справу серед інших людей.

3. П о в н а к л и ч к а. Клички непотрібно для людей, що зустрічаються вже організаційно постійно довший час, і коли вони вже знайомі, хоча і в таких випадках треба щопевний час клички перевіряти, бо могли в міжчасі зайти певні зміни і пересунення, а дані члени можуть зустрічатися на давній ще зв'язок, уже незобов'язуючий.

Коли зустрічаються два незнайомі перший раз, тоді треба подати собі повну кличку, цебто: розпізнавчий знак, виклик - відгук і властиву кличку. На зустрічі говорити лише про ті справи, до яких є кличка, цебто, коли є лише кличка технічна, то говорити лише про технічні справи, а не вільно обговорювати організаційних справ (звітів, контролі, наказів, тощо). Коли є лише зв'язкова кличка, не вільно обговорювати технічних справ (ексів, вишколу, тощо).

4. А л і б і. Важливим моментом є т. зв. алібі, цебто фіктивна причина зустрічі, яку треба заздалегідь узгіднити і усталити на випадок несподіваного наскоку ворога, зглядно - на всякий випадок, коли можна жадати вияснення причини зустрічі. Це може наступити часами аж за рік, коли справа може опинитися на слідстві і від якого залежати може доля члена. Звичайно фіктивну причину зустрічі треба дуже старанно придумати. Вона мусить задовольняти не лише рідню, знайомих і сусідів, але й поліцію.

Перше питання, на яке собі треба дати відповідь, ще поки відбувається зустріч: "Що ми тут робимо? Чи ми знайомі особисто? Від

якого часу? Де познайомилися? Про що говоримо?" і т.д.

Припустимо, що ввечері ви йдете за село до лісу на умовлену зустріч і, необережно йдучи шляхом, натрапляєте на поліцейну стежку. Вам гостро наказують стати і питають, куди йдете. Відповідь треба мати готову заздалегідь і спокійно відповісти: "До дівчини в сусіднє село", або "шукаю коней", або "їду до містечка по лікаря для хворого", тощо. Найкраще мати для алібі якесь діло з урядами, або з хворобою. З цією метою треба брати з собою відповідну посвідку, прохання, заяви чи щось відповідне, належно до того одягнутися і т.д. Також треба заздалегідь підшукати собі знайомих чи дівчину, які могли б, коли треба, підтвердити, що ви якраз в такий то час були у них у хаті. Найтяжче придумувати алібі для зустрічі вночі. Можна в тому випадку видумати причину, але краще не ризикувати ходженням дорогою, чи відомими стежками, а продиратися вовчими шляхами.

Часом на зустрічі у місті, а головню в малих містечках поліція розділяє несподівано двох чоловіка і питає кожного зокрема: про що ви говорили, відкіля ви знайомі, тощо. І тоді незгідні вигадані відповіді можуть провалити справу. Тому в таких випадках завжди перед початком розмови про справу треба умовитись про вигадану справу, про яку розмовляють.

5. **З а п а с н а з у с т р і ч.** Вренті, складовою частиною при умовленні зустрічі є запасна зустріч. На випадок, коли з якихось поважних причин зустріч не відбулася в умовлений час, то вона відбудеться другим разом автоматично в такий то час, у такому то місці. Інші умовини зустрічі (кличка, алібі, місце) можуть лишитися без змін.

6. **С п р а в а.** По короткому і скорому умовленні і в'ясненні формальностей, приступати відразу до справи. СПРАВУ ТРЕБА ПОЛАГОДЖУВАТИ ДІЛОВО, то значить скоро, без зайвої витрати часу, без непотрібних виводів, без пописів красномовности і підпільної таємничости, без гошталерства і т.д.

В полагоджуванні справ вистерігатися невірною подавання фактів, неточних і тенденційних інформацій, пропаганди - до того дешевої й хвиливею. Члени повинні собі все докладно і вірно усвідомлювати. Ми не потребуємо масових приклонників і масової організації, приклонників, обдурених і пірваних фразами й пропагандою, ми потребуємо високо-ідейних, відданих, але реально думаючих і життєво-вироблених членів, що не дадуться пірвати ні дешевій своїй, ні ворожій пропаганді. Тому полагоджування справ не повинно мати в собі нічого із штучности, театральщини, позерства. РЕВОЛЮЦІЯ - ЦЕ НЕ ФРАЗА І НЕ ТЕАТР. Це гірке, часами прикре усвідомлення собі тих усіх моментів, що їх треба розв'язувати, не заплющуючи очей на дійсність, не стараючись її ні в чому прикрашувати і натягати, відповідно до своїх бажань, не фальшуючи її.

7. **П е р е в е д е н н я з у с т р і ч і.** Зустріч треба вміти відповідно перевести. Не можна, напр., засидітися у приятелів до останньої хвилини і несподівано встати, скоро збиратися до відходу, бо для знайомих буде ваш несподіваний відхід видаватися дивним і підозрілим. А ПІДПІЛЬНИК ПОВИНЕН ЗАВЖДИ І ВСЮДИ УНИКАТИ ЗАЦІКАВЛЕННЯ СВОЮ ОСОБОЮ. Коли ви передчасно

відходите, то ви повинні завжди подбати про те, щоб ваш відхід був оправданий і самозрозумілий.

Найтяжче конспіруватися на селі і в малому містечку тому, що там життя завжди обмежене і загально відоме. Всі знають один одного і знають уже про всі справи, всі радощі, турботи всіх своїх знайомих і свояків, і, немаручи іншої розради, обмовляють кожну людину свого середовища.

8. П о р я д о к п е р е б і г у з у с т р і ч і. Перебіг зустрічі має свій порядок: 1. Кличка, 2. Привітання, 3. Фіктивна програма, 4. Слідуюча зустріч, 5. Звіт, 6. Накази та інструкції, 7. Повторення чергової зустрічі і наказів, 8. Прощання.

1. К л и ч к а. Кличку треба перевірити в кожному випадку сумлінно і докладно. Трапляються випадки, що часами хтось кличку в провокаційний спосіб дістане, тоді треба її докладно перевіряти щопевний час і зміняти. Лише в випадках, коли ті самі люди стрічаються частіше, можна цю формальність обминути.

2. П р и в і т а н н я. Привітання націоналістичне ("Слава Україні?" - "Вождєві слава!") еживаємо лише тоді, коли зустріч відбувається вночі або в замкненому приміщенні, без свідків. Коли зустріч відбувається вдень і до того - на видному місці (на вулиці), привітання можна опустити, або сказати його дуже тихо - так, щоб ніхто з випадкових людей не міг його почути.

3. П о п е р е в і р к і к л и ч к и і п о п р и в і т а н н ю треба відразу приступити до складання фіктивної програми зустрічі - алібі. Отже, скоро умовитися: що ми тут робимо, звідкіля знайомі, про що говоримо і т.д. Відповіді на ті питання треба мати вже готовими ще перед зустріччю так, щоб на зустрічі лише домовитись, а не роздумувати над ними і тратити дорогий час.

4. Р і в н о ч а с н о домовляємося про слідуючу зустріч, на випадок, коли б та не дійшла нормально до кінця, або стались якісь непередбачені випадки. Може кожної хвилини трапитись така причина, що треба негайно розійтись і на визначення нової чергової зустрічі не стане часу.

5. З в і т. Потім підкомандний складає звіт. Звіт повинен бути короткий і стислий. Він обіймає виконання попередньо виданих наказів і доручень, опис ситуації і стан, побажання і зауваги. Врешті, відповідає на питання свого зверхника. Звіт має бути завжди говорений напам'ять і ніколи - не писаний. Писані звіти існують, але при виготовленні їх треба еживати кодів і вибрів (про це - згодом).

6. Н а к а з и т а і н с т р у к ц і і. По вислуханні звіту, зверхник дає наказні інструкції, при чому зразу ж таки підкомандний повторює, щоб перекопатися, чи він добре собі їх усвідомлює, та щоб він собі їх добре затамив. Зверхник, який не допильнує повторення наказу чи інструкції, підкопує сам собі ґрунт.

7. П о н а л а г о д ж е н н і всіх справ, це раз повторюється алібі та умовляється на чергову зустріч, при чому зверхник повинен ще раз пригадати важливі накази та вимагати повторення їх.

8. П р о щ а н н я. Так, як і привітання - націоналістичним привітом: "Слава Україні!" - "Вождєві слава!".

С Х О Д И Н И

Труднішою формою зустрічі є СХОДИНИ (зібрання), в яких бере участь більше, як два чоловіки (члени). Як при зустрічі двох людей, так і при зустрічі більш, як двох, може ще в більшій мірі чинні конспіративні засади, щодо: 1. Часу, 2. Місця, 3. Клички, 4. Алібі, 5. Приходу, 6. Перебігу сходин, 7. Програми, 8. Повідомлення, 9. Розходу.

Ч а с і м і с ц е с х о д и н. Час і місце сходин залежні виключно від місцевих умов, у яких скликається сходина. Найкраще сходина переводити ввечері, коли темно надворі, бо тоді прихід не звертає на себе уваги. Вночі сходина можна переводити на вільному повітрі (під голим небом), прим. у лісі, в полі, на відлюдді і т.д. Коли сходина відбувається вдень, то найкраще тоді в приміщенні, хаті, виїмково в лісі, але ніколи - на вулиці чи іншому видному і публічному місці.

Добре сходитися там, де звичайно люди можуть збиратися (буро, клуб, школа, ресторан, установа, домівка, тощо), уважаючи лише, щоби в даний час у тому приміщенні не було посторонніх людей. Найчастіше однак і найкраще збиратися в приватних хатах, хоча й тоді треба звертати увагу на сусідів, які звичайно стежать (хоч часами і не з лихої волі) за всім, що діється довкола, та на домашніх. Тому хати найкраще використовувати пізно ввечері, або пізно вночі.

П о в і д о м л е н н я п р о с х о д и н и. Провідник, що скликає сходина, мусять мати заздалегідь приготовлених бо-дай п'ять місць, призначених на сходина, в яких по черзі він ті сходина може проводити. Місця ті означити (окрестити) відомою умовленими знаками (числами або назвами), та коли треба, без шуму і розголосу подати до відому тям, який він бажає скликати. Найкраще час і місце чергових сходин подати (умовитись) уже на останніх сходинах, але не завжди це можливе. Часами це навіть небажане, а доцільно призначити сходина, час і місце, в яких вони мають відбутися, коротко перед самими сходинами. Тоді провідник повідомляє одного члена, той мусять повідомити другого, другий третього, і т.д. Дуже полегшують справу в таких випадках умовлені знаки, які заздалегідь складається і подається до відому членам, і за допомогою яких можна порозуміватися навіть поштою чи обіжником, чи в присутності навіть інших осіб. Наприклад: сходина мають відбутися о годині 19-й дня 7.4. у хаті Дмитра Карася. Тоді наперед умовленим кодом можна повідомити членів такою нотаткою в листі, в якому побіч інших приватних справ, подається, що дня 8.5 о год. 20-й в хаті Івана Заплітного відбудеться товариська забава. (Уложений код прочитується: числа всі поменшити на один, напр., 8 означає 7, 20 означає 19, а Іван Заплітний - це Дмитро Карась, товариська забава - це сходина. Кожний провідник мусять укласти цілий ряд умовних знаків, якими часом без слів можна порозуміватися, напр., чухатися в голову - маю для тебе секретну новину, будь ласкав, постарайся зі мною поговорити; чухатися в бороду - означає зажди сьогодні ввечері до мене в хату, і т.д.

К л и ч к а. На сходинах клички обов'язують так само, як і на зустрічі. Кожні сходина повинні відбуватися під охороною, і

тоді один виставлений на сторожі обов'язаний перевірити клички всіх, що приходять. Перевірка повинна відбуватися дуже обережно, і тому по приході на сходинах повинна обов'язувати повна кличка. Прим.: коли хтось, входячи до дверей, не подасть умовного знаку, уважати, що йде чужа людина і старатися її заговорити так, щоб присутні вже на сходинах мали час приготуватися до оборони (знищити секретні і компромітуючі речі, умовити алібі, тощо).

А л і б і. Кожні сходинах повинні мати алібі. На випадок, коли б несподівано на них натрапила поліція, треба мати готову відповідь, що ми тут робимо, звідки ми знаємося, і т.д. Звичайно ту справу треба заздалегідь обдумати і відповідь мати готову, та всі учасники мусять подати ту саму відповідь.

П р и х і д н а с х о д и н и. Прихід на сходинах повинен бути також обдуманий. Не треба всім в один час приходити на сходинах до однієї хати. Звичайно заповідається, щоб кожний член приходив у точно означений час і подається прихід різних членів у різний час, наприклад, один має прийти 10 хв. до сходин, другий 5. Це треба так змеханізувати, щоб, особливо в містах, прихід на той самий час кількох людей не звертав уваги сусідів та прохожих. Коли сходинах десь у полі, чи в лісі, то треба розмежувати стежки і дороги, якими люди сходитимуться, щоб усі не йшли тією самою стежкою. При ході на сходинах звертати увагу, щоб не дражнити собак та тим способом не звертати на себе уваги, так само треба уникати зустрічі і з людьми. Часто практикується, що головно при сходинах групових твориться т.зв. зголошені пункти, де сходяться окремо члени кожного звена, в різний час у різних зголошених пунктах, а в призначену годину переводиться їх на призначене місце сходин.

П е р е б і г с х о д и н. При кожних групових і контрольних сходинах, а часто і при сходинах зенових, виставляється ОХОРОНУ СХОДИН. Охорона мусить одержати від провідника сходин докладні відомості та інструкції, як поводитися в окремих загрозливих випадках. Для того укладається умовні знаки, як, напр., один посвист означає: увага, неясна ситуація, два посвисти: ховатися, три посвисти: готуватися до оборони, тощо. Охорона сходин може мати на цілі або сторожу і перевірку осіб, що проходять, або сторожу перебігу сходин, або оборони сходин перед несподіваними нападами. В деяких випадках, коли сходинах відбуваються в дуже важливих справах, охорона сходин має доручення оборони сходин.

Про всі ті випадки охорона мусить бути докладно поінформована, щоб, приміром, при зовсім неважливих сходинах не алярмувала і не стягала на себе ще більш підозрінні невідповідним поведінням, прим. готовістю до оборони.

Перебіг сходин повинен мати також сталу програму. Починається привітанням, алібі і фіктивною програмою. Запасним умовленням, та, врешті, властивою справою, задля якої сходинах були скликані. Сходинах не повинні тривати довше, як годину - півтори. Сходинах можуть бути: 1. ДІЛОВІ (організаційні, вишкільні, навчальні, інформаційні), 2. СВЯТОЧНІ, 3. КОНТРОЛЬНІ.

Щодо кількості учасників сходин, вони можуть бути зенові і групові. Коли це сходинах організаційні, то провідник приймає звіт, ставить запити, видає накази, доручення та інструкції, врешті вислуховує зауваження і проекти та побажання, і, прощаючись націоналістичним привітом, замикає сходинах.

Коли сходи́ни призначені для обговорення чи обміркування праці, то кожний із учасників може висловлювати свої думки і погляди, проекти, які провідник заслухавши, рішає і подає присутнім до відому. Програма сходи́ни мусить бути наперед упланована й обдумана так, щоб не тратити багато часу на порожню й нецілову балачку.

П о в о р о т і з с х о д и н. Поворот додому теж дуже небезпечна справа. Треба не всім разом, а поодинці, різними стежками, і основне, коли це ніч, то не будити собак, отже — в цілком вільній тиші. Кожний мусить мати своє алібі на випадок затримання поліцією. Треба міняти часом напрям, щоб, буває, хто часом не слідкував.

ЗВ'ЯЗОК ОРГАНІЗАЦІЇ

З багатьох моментів можливого розконспірування членів організації, як прийняття нового члена, зустрічі, сходи́ни, переходування літератури, кольпортаж літератури і т.ін., найнебезпечнішим є стадій зв'язок членів організації — чи то в організаційній мережі, і в гієрархії, чи то в діловому виконванні окремих завдань. По лінії зв'язку проходять усі накази згори вниз, звіти знизу догори, література, пошта, інструктори, люди, і т.д. З огляду на велику можливість розконспірування саме при нагоді зв'язку, треба на нього звертати окрему увагу. Зв'язок в організації повинен бути так побудований, щоб він виключив до мінімуму небезпеку виявлення та провокації. В найнижчій організаційній клітині — ЗВЕНІ, зв'язковим є сам провідник звена. На вищих щаблях організації провідник добирає собі окремого зв'язкового, який тримає постійний зв'язок із усіма підкомандними інстанціями. Зв'язковий має до розпорядимости спеціальне звено кур'єрів-лучників і тримає стало зв'язок з горою і низом.

Зв'язковим повинна бути людина найбільш мовчазна, непомітна в житті, відповідальна. Зв'язковий треба докладно навчити (навчити) способу поведінки на зустрічах, сходи́нах, маршах. Вони повинні докладно знати всі засади конспірації. До зв'язку не можна вживати ніколи новоприйнятих членів. Їх треба спершу докладно навчити всіх засад конспірації, перевірити і випробувати, аж щойно потім вислати до зв'язку. Солідність, точність, мовчазність, спритність — необхідні прикмети для зв'язкового. Зв'язковий не повинен бути цікавий щодо записок, пакунків, чи справ, які він має передати чи перенести. Коли зв'язковий, прийшовши до другої місцевості, цікавиться не своїми справами, розпитає, як іде робота, хвалиться успіхами роботи в себе, звіряється в багатьох справах, то таких зв'язкових треба чимскорше усунути з такої роботи, бо вони часто шкодять організаційній роботі і наводять на неї небезпеку виявлення її. Тому, що зв'язковий мусить часто заходити чи заїздити до зв'язкового другої місцевості, треба звертати увагу на відношення приватного характеру. Найкраще добирати зв'язкових так, щоб це були родичі, своїки, добрі знайомі, або мали якінебудь ділові взаємини, які оправдують їхні часті відвідини, напр., швець, краєць, кушєць, лікар, тощо. Зате не можна використовувати таких людей, як священник, поліцай, а навіть учитель, бо на них звернені очі всього населення та середовища. Зв'язковий завжди мусить мати добре алібі. Не можна будувати зв'язку такого, що, наприклад, високий урядовець зустрічається з молодого дівчиною другої місцевості, а треба добирати людей, що відповідають один одному профе-

сійним, родинним, становим чи іншим відношенням. Треба використовувати тих людей, які по своїй роботі мають змогу роз'їжджати в терені - залізничники, пофери, поштарі і т.п.

Тому, що вдень люди працюють, часто зв'язок треба тримати вночі. Тоді не можна використовувати до тієї роботи молодих дівчат, а треба підшукати до того молодого, здорового хлопця, що знає всі стежки й дороги, що є відважний і конспіративно відповідно виховлений.

Зв'язковий повинен знати якнайменше людей, його повинні люди якнайменше знати. Нормально він знає свого зверхника і того, з ким він контактується. Ні на які зенові чи групові сходини він не ходить. Тому, що він є найбільше наражений на арештування, йому треба знати якнайменше справ і людей. Лучники із зена кур'єрів-лучників не знаються між собою, разом ніколи не сходяться. Вони виконують лише доручення свого зверхника.

МЕРТВІЙ ЗВ'ЯЗОК

Часто треба вживати т.зв. мертвого зв'язку, який полягає в тому, що два члени організації (два зв'язкові) із різних місцевостей зустрічаються, не знаючи один одного особисто. З цією метою визначається т.зв. мертвий пункт (напр., на гробі, на половині дороги між двома селами, коло придорожного хреста) і в заздалегідь умовлений час періодично виходять лучники з обох місцевостей, один залишає пошту, літературу, зброю, тощо; другий - перебирає це. Мертвий зв'язок - це кожне закрите перед людським оком місце, румовище, підсходдя, стрих, магазин, міст, ліс, тощо. Для подавання коротких записок, мертвим зв'язком є кожна умовлена стіна, навіть будови дирекції поліції. Уживається його в випадках періодичного передавання літератури, тощо.

Треба при тому визначити кілька мертвих пунктів і їх часто при зустрічі змінити, щоб частим зустрічанням не звернути уваги на нього.

Остерігаючий знак. Для всіх зв'язкових треба заздалегідь усталити т.зв. остерігаючий знак. Ним може бути білий значок (хрестик, стрілка, тощо) крейдою в умовленому місці, чи надрізаний кусник опорожі, чи щось подібне, яким попереджується других про небезпеку, коли, прим., хата чи місце зустрічі стануть виявлені. Це дуже важливий момент у містах, бо, прим. гестапо і чекісти завжди при виявленні хати ще довгий час (часом місяць) обсервували помешкання або навіть чергували коло помешкання, і всіх, хто приходив до нього, арештовували.

РОДИ І ФОРМИ ЗВ'ЯЗКУ

Зв'язок може бути: 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-СЛУЖБОВИЙ, 2. ПОШТОВИЙ, 3. ДЛЯ ОКРЕМИХ ЗАВДАНЬ.

1. Зв'язок службово-організаційний - найважливіший рід зв'язку, і на ньому полягає справжнє функціонування організаційної машини. Зв'язок цей виставлений на поважні небезпеки, і від його розконспірування залежить може доля не тільки цілого ряду членів, а й усієї організації. Зв'язком тим ідуть усі накази, доручення, інструкції, і зв'язком тим керує провід цілою організацією. Вся організація побудована на двох головних принципах: гієрархічності і конспіративності. І ті два принципи повинні бути підставою організаційного зв'язку. Засадою в ньому є, що кожний член організації повинен знати

лише свого провідника і членів свого зв'язку. Це є підставою зв'язку, то значить, що контактуватися нормально він може лише з своїм безпосереднім провідником та членами свого зв'язку.

2. Зв'язок ПОШТОВИЙ -- або так звана ланцюгова дорога зв'язку, яку будується незалежно від організаційно-теренових зв'язків, для перевезу людей, літератури, тощо. Ланцюговою дорогою звичайно не користуються місцеві організаційні чинники. Вони тільки віддають для цього відповідних людей, а зв'язує їх і вживає організаційний осередок. Ланцюговий не повинен покриватися з територіальним зв'язком, а бути окремою зв'язковою лінією для окремих цілей і збудований окремими людьми. До цього зв'язку вживається людей цілковито законспірованих, не богузів, мовчазних і серйозних.

Ланцюгову дорогу розбудовується або попри залізничну лінію, бо важливий інший шлях, відповідно до того, як на це дозволяють умови. Вздовж цієї дороги є розміщені зв'язкові, які зобов'язані в доручений час, у дорученій формі, зв'язатися з найближчим зв'язковим і цим передати доручення якнайскорше. Напр., існує поштовий зв'язок Париж -- Київ, на тому шляху розставлені зв'язкові щокількадесят кілометрів, залежно від умов і потреб; їхнє завдання -- передавати доручення від одного пункту до другого. Люди ці мусять мати приміщення до нічлігу, харч, документи, переходи кордонів, готові до диспозиції гроші. Мешканці ті повинні бути строго законспіровані і старанно бережені так, щоб заходження до них не викликало підозріння. З проїжджаючими по зв'язку людьми не вільно заходити в ніякі балачки, поза діловими. Проїжджаючим зв'язковим не вільно говорити нічого з організаційних справ, з винятком зв'язкових формальностей (провірка клички), ні про завдання, ні про ціль, ні про ніякі інші організаційні справи, зв'язані з їхньою поїздкою. Зв'язковий повинен в найкоротший час опустити зв'язковий пункт, затримуючись у ньому так довго, як того вимагають справи з дальшою подорожжю.

Як працює ланцюгова дорога? Цілий шлях, або часами потрібно, щоб його поодинокі відтинки мали своє псевдо (напр., московський шлях, чумацький шлях, данилова дорога, тощо) та мають два означення напрямку туди (один) і назад (2), при чому треба завжди домовитись, що напрям Париж-Київ означає московський шлях 1, а напрям Київ-Париж означає московський шлях 2.

Зв'язок на ланцюговій дорозі повинен бути якнайстрогіше законспірований, і тому на ньому повинна бути зв'язкова кличка якнайчастіше змінювана. Часом і те не може охоронити перед провокаторами, і коли провокатор перехопив кличку, він може йти по ланцюгу, знаючи його напрям, і розкрити його цілком. Тому на контрольних місцях подається ще окремі клички, які обов'язують тільки на місяць. Тому той, що хоче їхати по ланцюговій дорозі, мусять знати клички до всіх контрольних мостів, бо інакше його не пропустять, а затримують і почнуть перевірити.

Зв'язок ДЛЯ ОКРЕМИХ ЗАВДАНЬ, приміром для переходу через кордон, переховування відповідних важливих речей, тощо. Усталюється тоді кличку (повну), на яку кожний зголошений користає із зв'язку й допомоги, але тільки в точно умовленому заслі, не торкаючи в нічому інших організаційних справ. Так, напр., в певних пунктах кордонів є усталені зв'язкові і зв'язки, яких завданням є перевозити, переправляти через кордон, і нічого більше.

ТРАНСПОРТУВАННЯ І ПЕРЕХОВУВАННЯ НЕЛЕГАЛЬНИХ РЕЧЕЙ

Література, архіви, зброя, гроші, документи, тощо — це знов окрема важлива ділянка в роботі революційно-визвольницької організації. При тому треба мати на увазі всі досі згадані елементи конспірації і їх своєчасно застосовувати. Зокрема підкреслюється на тому місці потребу доброго, конспіративного місця для переховування нелегальних речей. Це все зовсім нелегкі справи, коли візьмемо на увагу, що (по практиці) речі, захоплені і з трудом захоплені попадають у руки ворогам, а знов секретно конспіративно залишені речі на столі навіть по точній ревізії не попадають у руки ворожій поліції.

Ще більш відповідальною справою є ПЕРЕХОВУВАННЯ ЛЮДИНИ, чи гуртка нелегальних зв'язкових і т.п. Маючи на оці всі засади конспірації, остаточно рішає ІНТЕЛІГЕНЦІЯ ОРГАНІЗАТОРА. Всіх без решти випадків передбачити не можна, і не можна їх записати в книзі.

КОНСПІРАЦІЯ ПИСЬМА

Часами, не зважаючи на найстрогішу заборону писати, не дається обминути тієї потреби, і доводиться вживати в організаційній праці переноски і листування. У таких випадках треба послуговуватись: або КОДОМ, або ШИФРОМ, або НЕВИДИМИМИ ЧОРНИЛАМИ.

Очевидно, що письмом користуємось лише в таких випадках, де це є конечно потрібно.

К о д — це цілий ряд підставлених слів на означення таємних імен, назв, очеркень, справ, що при відповідному стилізуванні дає зовсім невинний текст. Код повинен охоплювати 100 — 200 слів, найбільше уживаних і конспіративного характеру, які знають лише найбільше взаємничені особи. Код може обов'язувати ширші кола організації, але може бути умовленим і уживаним у переписці лише між двома членами. Найкраще коду не вживати на великому терені, бо тоді швидше він упале. Коди треба дуже берегти і давати лише тому, кому треба, і хто вмие ними користуватися. Слова для кодів треба із загально уживаних слів вибирати, ніколи не вживати слів незрозумілих, перекручених чи чужих, або скорочених.

Даємо короткий приклад для схоплення і зрозуміння суті коду, який не можна брати до вживання дослівно, а треба собі на його взір збудувати власний код, нікому невідомий. ОУН-кооператив, член організації — Коробка сірників, кандидат — сіль, юнак, голка, зустріч — засідання і т.д.

Ш И Ф Р И

Шифру вживається при записуванні організаційних таємниць, при звітуванні і наказах, і взагалі таких справах, яких розконспірування грозить карами. Шифр — це є умовне письмо, складене з різних умовних знаків, яких є дуже багато, залежно від родів.

Навіть шифри можна прочитати нештаємниченим — для того існують поліційні спец, тому при шифруванні треба звертати увагу на загальний уклад тексту. Не можна, напр., шифруючи листа, писати нагорі: "Дорогий друже", так, як не можна на кінці листа писати "Слава Україні", чи "бувай здоров", чи щось загально-уживане. В шифрі не ставиться точок, ком, не робиться відступів, не подається вступів, титулів, закінчень і поздоровлень, а пишеться саму справу, та хто кому висилає. Мо-

дів шифру є багато, залежно від помисловости укладачів. Подаємо кілька засад і взірців, які, одначе, кожних двоє людей, що умовляються, можуть собі модифікувати й ускладнювати. При шифрах важливе переховування влючів, які найкраще вивчати напам'ять, а коли це неможливе через скомілікованість чи часту зміну (шифри теж треба часто змінити, бо можуть їх переловити і розшифрувати), треба їх уміло й строго таємно переховувати.

Шифри можуть бути вживані в ширшому колі, або лише між поодинокими умовленими членами.

Тому, що шифри часто змінюються, уживається різних шифрів у різні часи, залежно від умови, зглядно - до різних справ є різні шифри чи щось подібне. Шифри треба називати прибраними прізвиськами, наприклад, шифр "я", шифр "к", шифр "в", або шифр "Маруся", шифр "Стецько" або числами - шифр "1", "2" і т.д. Починаючи записку, зазначити, який шифр, але не окремо на боці, а рядком у тексті.

Нижче подаємо кілька зразків шифрів:

1. Шифр т.зв. КВАДРАТ АБЕТКИ, або шифр простий - повстає через поділ абетки на шість частин по 5 літер кожна, при чому випускається літери "г" і "ь":

	1	2	3	4	5
1	а	б	в	г	д
2	е	є	ж	з	й
3	і	и	к	л	м
4	н	о	п	р	с
5	т	у	ф	х	ц
6	ч	ш	щ	ю	я

Отже, ім'я Данило буде зашифровано виглядати так: 151141323442. Вживається також квадрат абетки мішаний, у якому абетка поділена не в порядку, а довільно. Можна ділити також абетку на менше або більше, як шість рядків, або менше, як п'ять літер.

2. КНИЖКОВИЙ ШИФР. Книжковий шифр більш трудний до відгадування. Умовляємося, що шифрованою книжкою буде Історія України Аркаса. Того самого видання книжку ми мусимо мати обидва. Коли хочемо шифрувати якийсь текст, тоді відкриваємо на однаковій сторінці (умовленій) і означаємо числами поодинокі букви, при чому перше число означає рядок згори, друге число означає чергове число в рядку (літери). Або можемо рядок означити іменником, а порядкове число букви в рядку - займенником.

3. ШИФР ІЗ ТЕКСТУ. Умовляємося якоюсь званою піснею, молитвою, віршем, нумеруємо букви тексту, але так, щоб вони два рази не повторилися, і тими числами випишемо текст шифру.

4. КОМБІНАЦІЯ ШИФРУ З КОДОМ. Можна вживати кодованого тексту, яким ми ще шифруємо.

5. НЕВИДИМІ ЧОРНИЛА. Є або спеціальні невидимі чорнила, або можна, замість них, уживати молока, слини, сечі, розчину гелуну, якими пишемо поміж рядками звичайного письма. Треба при тому вважати, щоб перо було чисте і щоб не висувувати написаного бібулою. При

читанні треба папір нагрівати над свічкою чи лампою, аж поки не покажеться невидиме письмо.

ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС СЛІДЖЕННЯ, СЛІДСТВА, АРЕШТУ

Член організації мусить завжди перевіряти, чи за ним не слідять і ва його хатю. Тому треба звертати увагу на всіх, кого зустрічаємо в домі на нарадах, сходах, зборах, на вулиці, на воротах, тощо. Треба довідуватися, хто живе в сусідстві, в домі навпроти чи побіч, головне — на тому самому поверсі, на вищому, чи нижчому. Перевірити завжди треба дискретно, найкраще це самому не робити, а попросити товариша чи знайомого. Товариш теж повинен прохажуватися ранком біля вашого дому і обсервувати, що діється коло нього, перед вашим виходом ранком на працю. Звичайно, ви тоді не вітаєтесь, ані не кланяєтесь між собою. Він провадить вас по місту, ідучи за вами яких 20 — 100 м. і слідкує за всім, що робиться. У місті треба звернути особливу увагу на каменичних сторожів, що дуже часто є агентами поліції. На роботі є теж багато конфідентів, тому не треба на роботі незнайомих людей агітувати. На селі є теж багато конфідентів, звичайно різні ледарі, злодії, дармоїди, колишні поліцисти, сексоти, спекулянти, листонші, які під різними претекстами і масками пронохують людей. Тому теж повинно бути другою засадою, що до людей, які не мають сталої праці, треба ставитися дуже обережно і старатися їх униками. З ними всіма треба жити дуже офіційно, посередині, не давати по собі пізнати, що ставитеся до них з упередженням, тому не виявляти до них своєї ворожості, але й не по-приятельськи й не щиро. Найкраще ставитись до них байдуже. По виявленні їх, треба зразу повідомити, кого слід, але не братися відразу до ліквідації їх, бо тоді ворог знайде собі другого агента, про якого вже не будете знати і який буде ще більш небезпечний.

ЧЛЕН ОРГАНІЗАЦІЇ МУСИТЬ ЗАВЖДИ БУТИ ПРИГОТОВЛЕНИЙ ДО РЕВІЗІЇ (ТРУСУ), ОБШУКУ ТАК ОСОБИСТОГО, ЯК І СВОГО ПОМЕШКАННЯ. Є дві причини ревізії: 1. Найдти доказовий матеріал, що був би доказом "вини", і 2. Докази вже є, але треба лише потвердження або дальших матеріалів. І в одному, і в другому випадку треба бути дуже опанованим і спостережливим, щоб вичути і зорієнтуватися, яка є причина ревізії. В одному і другому випадку треба бути чемним, опанованим і спокійним. Бо якщо це перша причина, то не треба дратувати людей того типу, як поліціант, і ще більше скриплювати підозріння, а якщо друга, то це лише полегшить вам можливу втечу. Своїм спокоєм і чемністю ви вплинете на збереження спокою рідні, а це дуже важливий момент, коли рідня спокійна. В час ревізії треба слідкувати за всіма рухами поліції, бо часто поліція сама підкидає нелегальні речі (пістоль, лётючку). Часом підкидає це перед ревізією через своїх людей, щоб потім, прийшовши, знайти їх у стрісі чи в бібліотеці. Часом самі конфіденти роблять це на власну руку, щоб потім дістати за свою "роботу" похвалу чи платню. В таких випадках треба спокійно, але рішуче заявити, що це не ваше, а підкинуте. Треба бути лише спокійним і не говорити багато, бо звичайно тоді говориться дурниці. Коли по ревізії наступає арештування, то треба не забувати одягти чисту білизну, взяти з собою коц, наїстися ще в хаті, взяти харчів із собою, тютюн, сірники, папір, олівець; добре мати з собою жилетку до голення, ніжик. У черевки заховати шматок графіту з олівця, жилетку сховати в дашок шапки. З родичами попрощатися мужньо і спокійно, навіть коли б ви знали, що їх більше не побачите.

Д О П И Т

Допит - це проба сил, в якій переможцем вийде той, хто рішив-
ся згинуть, а не зрадити. **ГОВОРИТИ ЯК НАЙМЕНШЕ.** Відповідати тільки
на питання, завжди по надумі коротко, пам'ятати все, щоб не гово-
рити противорічень, не міняти зізнань - як брехати, то брехати до
кінця. Не вдаватися в філософські та політичні дискусії. Не хви-
люватися, а відповідати на конкретні питання. На запити відповідати
часом теж запитами (по-жидівськи), взагалі, бути опанованим і з
тактом.

Є дві методи зізнань: НЕГАЦІЇ І ДЕМОНСТРАЦІЇ. Метод нега-
ції полягає в тому, що від усіх закидів і обвинувачень ви відпе-
куєтесь, ні до чого не признаєтесь, а зізнання ваші складаються
із слів: "не знаю, ні, не був..."

Другий метод - це демонстрація. Це дуже небезпечний крок, бо
треба бути справді сильним, щоб плюнути словами правди в вічі
катові і мати силу нести наслідки того кроку (тортури і смерть).
АЛЕ НЕМАЄ ФІЗИЧНИХ ТОРТУР, ЯКИХ ВОЛЯ ЛЮДИНИ НЕ ПЕРЕМЕСЛА В (Оль-
га Басараб, полковник Андрій Мельник, Олена Теліга, О. Ольжич-Канди-
ба). Треба лише слухати її голосу і не поступатися ні на крок, ні
на волосочок. Хто признається в дрібниці, в надії, що його пере-
стануть мучити, той грубо себе обдурює, бо якраз тоді ворог і
почне всіма засобами і способами вимушувати ршту признань. Хто
має мовчати, хай мовчить з радістю перемоги, вмираючи смертю ге-
роя. Тоді - це справжня демонстрація.

Є різні тортури. Звичайне побиття, надавання спати, купелі,
тортури (голки за нігті, пальці між двері, виривання волосся, елек-
тричний струм, лязга води до носа, тощо), вранті моральні тортури
(гроші, паспорт за кордон, ілюзії ідей...) Багато їх. Та на них треба
бути приготованим і в повній свідомості (не деклямуючи) говори-
ти вже собі тепер ось кардинальну 9-ту точку нашого декалогу:
"Ані прозвби, ані гровзби, ні тортури, ані смерть не приневольять
тебе зрадити, тайни". ХТО ІДЕ В ЦІДІЦІЛЛЯ, ХАЙ БУДЕ ГІДНИЙ ЙОГО.
ВОНО НЕ ДЛЯ СЛАВИХ. Падаючи, вранті, в тюрму, треба бути знову дуже
обережним. Не звертатися ні перед ким у своїх справах. Можна і
треба жити з товаришами недолі в камері в повній згоді й соли-
дарності, але про справи (таємниці) їм говорити не треба. Часто
на початок поліція, разом з арештованими, саджає агентів, щоб во-
ни вивідували всі справи від в'язнів. У в'язниці - чи це в за-
гальній камері, чи одиночці, треба себе тримати гідно і завжди з
чесцю. Не просити і не запобігати ласки в сторожі. Також у спів-
житті з іншими в'язнями треба пам'ятати про свою вартість. Шану-
ють лише тих, що самі себе вміють шанувати. А пам'ятати треба, що
ми є носіями нашої ідеї навіть у в'язниці.

На судовому процесі триматися подібно, як на допиті. На про-
цесі треба або випиратися від вини, але послідовно, або демонст-
рувати. Ворог не сміє бачити ушкореного українця-націоналіста.

Суд, який би він не був, приймати, як ворожий суд, що не має пра-
ва судити українця. Бо нас судити може лише український суд. Ви-
рок смерті націоналіст приймає, як найвище відзначення на землі,
спокійно і поважно.

На смерть іде гордо і святочно.

"Націоналіст уміє по-лицарськи перемогати і по-геройськи
вмирати!"

